

Magnus Carlsens nya aggressiva spelstil **Roland Ekström i exil på Malta**
Ny bok om Ulf Andersson **Mihail Marin kommenterar från Cellavision**

Nr 3 • 2019

TIDSKRIFT FÖR

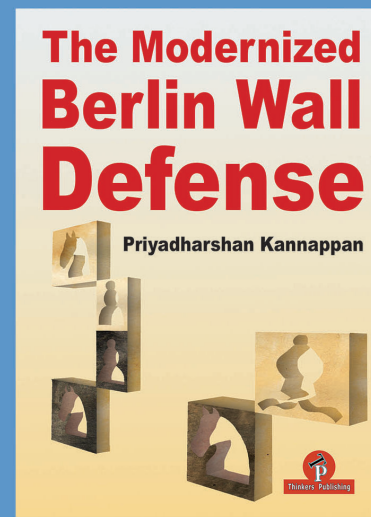
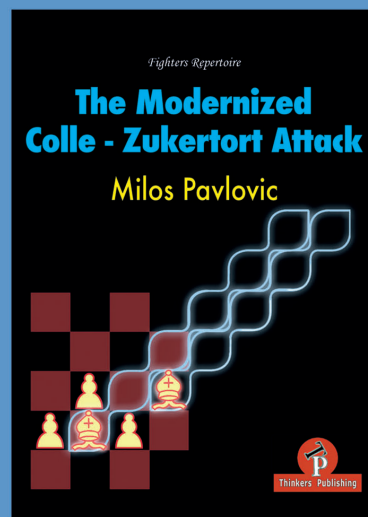
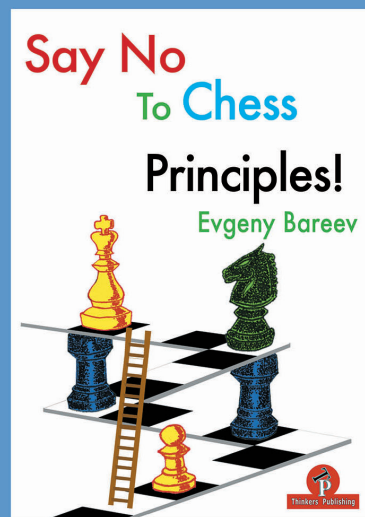
Schack

**ERIK
BLOMQVIST**
Sverigemästare

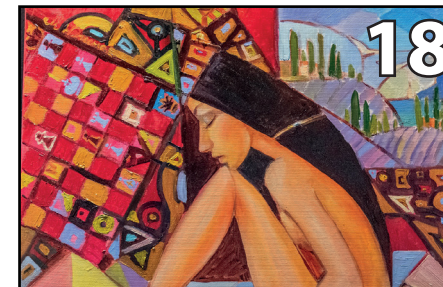

INNEHÅLL

Tidskrift för Schack
3 – 2019

- 4 **Ledare**
- 5 **Härmapan**
- 6 **En Passant**
149 raka partier utan förlust.
- 8 **Schack-SM**
Erik Blomqvist kommenterar.
- 16 **Schackets mästare**
Äntligen en bok om Ulf Andersson
- 18 **Marins på Sverigebesök**
Vernissage & partikommentarer.
- 22 **Gästkrönika**
Salomon Schulman om galenskap.
- 24 **Resebrevet**
Martin Jogstad i Karlsruhe
- 26 **Nordiska Mästerskapen**
- 28 **Ungdomssidorna**
Intervjuer: guldmedaljörerna i Eskilstuna.
- 32 **Peter Heine Nielsen kommenterar**
Carlsen på angreppshumör.
- 34 **Elotal & Uppsala**
Thomas Ernst hittar samband.
- 36 **Vart tog de vägen?**
Roland Ekström om kappsäcksdrömmen.
- 42 **Spellokaler som passerat**

AVBROTT

- 43 **Mragel**
- 44 **Samtal: Fredrik Lindgren**
- 45 **Förbundsnytt**
- 46 **Korrschack**
- 47 **Korrpärlor**
- 48 **Schackhistoriska strövtåg**
- 50 **Studier**
- 51 **Kombinationer**
- 52 **Lösningar**
- 53 **Lång rockad: Isak Storme**
- 54 **Försegling**

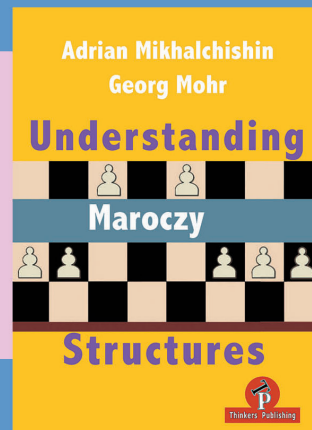
ALWAYS ONE MOVE AHEAD

ALL BOOKS AVAILABLE NOW!

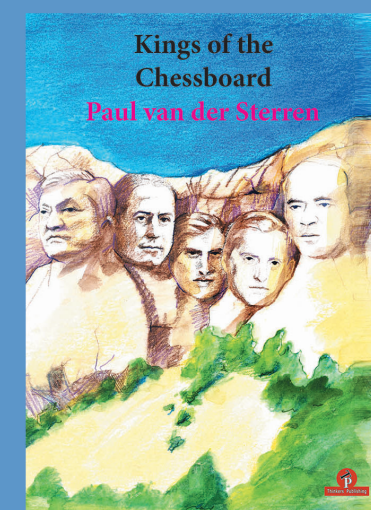
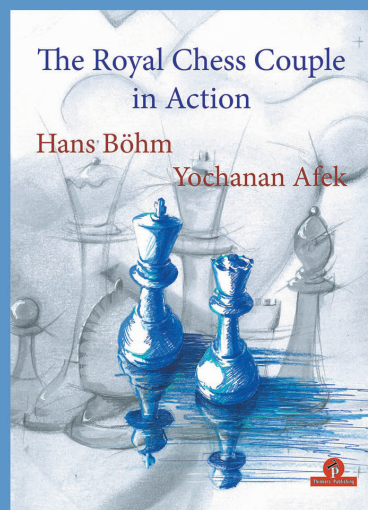
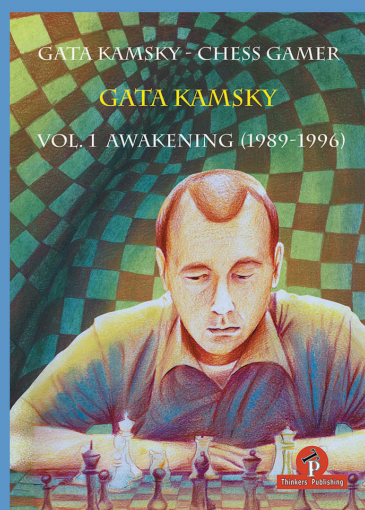
APPROVED BY THE GRANDMASTER

SUMMER
2019

WWW.THINKERSPUBLISHING.COM

LEDARE

Sveriges Schackförbunds ordförande blickar tillbaka på SM och ser internet som vägen framåt.

Arets schackfest SM har avslutats och genomförts på ett ypperligt sätt i fina Stiga Sports Arena i Eskilstuna. Jag passar på att tacka alla inblandade för ett fantastiskt arrangemang.

Att schack kan vara spännande är vi alla medvetna om. Sverigemästar-klassen bjöd på en spektakulär och gästkrämmande avslutning. Grattis Erik Blomqvist till din andra SM-titel!

Kongressen redovisade ett framgångsrikt schackår 2018. Vi tackar Hallfridur Sigurðardóttir och Fredrik Kjellqvist för sina insatser i Centralstyrelsen och hälsar Pia Fransson och Claes Jönsson välkomna som nya ledamöter. Generalsekreteraren Fredrik Lindgren presenterade sig, tillträder 1/8 och börjar med att öppna upp ett nytt kansli för SSF i Uppsala.

Kongressen beslutade att utse fem hedersmedlemmar för sina värdefulla insatser för svenskt schack under lång tid: Mats Eriksson, Lars Grahn, Conny Holst, Bo Nyberg och Jonas Sandbom.

Årets Schackgideon tilldelas Nils Grandelius för sina utmärkta insatser under 2018.

Ted Gemzell är ordförande i Sveriges Schackförbund och tog 6½/11 i Blixt-SM

Schack och internet ger enorma möjligheter. Schackunderhållning av olika arter utspelar sig redan och vi blir allt fler som följer turneringar runt om i världen online. Under nätschacksseminariet efter kongressen presenterades även exempel på hur vi kan använda effektiva digitala produkter för att utveckla barn och ungdomar genom schack. En stor utmaning för förbundet är att ta till vara på det stora intresse för onlineschack som omfattar tio gånger fler spelare än förbundets medlemmar i Sverige.

Själv deltog jag i SM-blixten, ett uppskattat inslag med rekordmånga deltagare som återigen genomfördes i rekordfart. Tommy Andersson gick obesegrad genom turnering (10/11) och kan stolt kalla sig svensk mästare i blixt. Det stora intresset ger all anledning att inrätta en helg för blixt- och snabb-schacks-SM inom snar framtid. Det blir en ny schackfest!

Hoppas ni haft en underbar sommar med eller utan schack. Nu är i alla fall jag laddad för en ny säsong – vi ses!

Tidskrift för Schack, årgång 124

Redaktör: Axel Smith, axel.smith@schack.se
Osignerade texter är skrivna av redaktören.

Redaktion: Martin Jogstad (ungdomsredaktör), Ulf Billqvist (illustrationer), Lars OA Hedlund (foto), Peter Holmgren (historik) & Ellinor Frisk (korrektur)

Ansvarig utgivare: Anders Kvarby
Samtliga resor klimatkompenseras genom VI-skogen.

Medverkande: Erik Blomqvist, Roland Ekström, Thomas Ernst, Ted Gemzell, Jens Karlsson, Lasse Linusson, Mihail Marin, Peter Heine Nielsen, Sture Olsson, Axel Ornstein, Salomon Schulman, Johan Sigeman & Per Söderberg

Bilder: Georgios Souleidis

Prenumeration: 350 kronor. **Plusgiro:** 6522-7
Utland: 35 EUR, Danmark: 250 DKK, Norge: 325 NOK
BIC: NDEASESS, **IBAN:** SE419500099604200065227

Annonser: helsida 2 500 kr, halv 1 500 kr, kvarts 1000 kr
Svenska schackannonser: 50 % rabatt.
Manusstopp nr 3: 1 augusti. TFS kommer 4 ggr per år.

Sveriges Schackförbund: Kabelvägen 19, 602 10 Norrköping, 011-10 74 20, kansliet@schack.se
Tryck: Petro Ofseta, Estland

Copyright texts & illustrations © TFS. All rights reserved. No part may be reproduced in any form without permission in writing from TFS.

www.schack.se/tfs

ANEKDOTEN

Vad händer om man härmas? Nedan följer ett parti med ett abrupt slut och ett avskräckande exempel.

TEXT JENS KARLSSON

EN KLUBBSPELARE upptäckte en person som strök omkring på klubben. Han utmanade honom, men fick höra att den mystiske personen inte kunde spela schack.

”Så säger alla”, sa klubbspelaren och till sist lät den mystiske personen sig övertalas.

Klubbspelaren
 Härmapan

1.e4 e5 2.d4 d5

Klubbspelaren förstod att motståndaren härmas. Han tänkte därför spela 3.exd5 exd4 4.♖xd4 ♖xd5 5.♗xd5 med dam över!

Sedan tänkte han att den mystiske personen kanske lagt en mystisk fälla.

3.dxe5 dxe4 4.♗xd8+

”Nu kan han verkligen inte härmas”, tänkte klubbspelaren.
4...♕xe1!!

Den mystiske härmapan slog ut motståndarens kung redan efter fyra drag! Det visade sig senare att han var ett postbud som kommit till klubben för att lämna ett paket.

JOSÉ RAUL Capablanca ses av många som en av historiens allra bästa spelare. Han föddes 1888 i Havanna på Kuba och dog 1942 i New York, USA. Bobby Fischer har berättat om hur äldre spelare på Manhattans schackklubb i New York talade om Capablanca med respekt och vördnad.

Capablanca var världsmästare 1921–27 och måste ha varit fruktad för alla. Man kan tänka sig att det var svårt att komma på en bra strategi mot honom. Hur ska man göra för att ha en chans mot en så stark spelare?

Redan 1918 var det någon som kom på en slug strategi: att härma Capablancas drag. Borde inte partiet sluta remi då?

José Raul Capablanca
 NN

1.e4 e5 2.♖f3 ♖c6

Svart kanske kunde härmas ännu mer genom 2...♖f6, men möjligen visste han att det snart inte skulle fungera: 3.♖xe5 ♖xe4 4.♗e2!. Den ryska fällan – flyttar svart springaren följer en avdragschack med damvinst. [I Grandelius–Smith, Elitserien 2017, fortsatte svart att härmas med 4...♗e7/red anm]

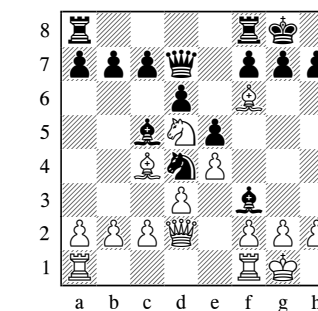
3.♖c3 ♖f6 4.♗c4 ♗c5 5.0–0 0–0 Motståndaren tyckte nog att planen gick riktigt bra så långt. Pjäsutvecklingen fungerar och kungen är skyddad. Den store Capablanca har inget övertag!
6.d3 d6 7.♗g5 ♗g4 8.♖d5 ♖d4

Sluta härmas! – eller skyll dig själv!

9.♗d2 ♗d7

Här kunde svart struntat i sin strategi. Bättre var 9...♖xf3+. Vit måste slå tillbaka på grund av springargaffeln och efter 10.gxf3 ♗xf3 vinner svart en bonde samtidigt som vits kungsställning skadas. Ställningen är ändå trots allt ganska jämn.

10.♗xf6 ♗xf3

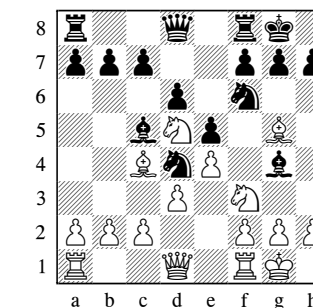
Capablanca har lurat in sin motståndare i en dödlig kombination. Nu kommer ett drag som inte går att härma!

11.♖e7+ ♖h8

Motståndaren hade nämligen inte tänkt på att han inte kan schacka tillbaka!

12.♗xg7+ ♖xg7 13.♗g5+ ♖h8
14.♗f6 matt

Partiet blev en ordentlig läxa för den arme svarts spelaren. Capablanca visade hur man bestraffar spelare som bara kopierar sin motståndares drag. Ett eller kanske ibland tre drag kan vara okej, men inte mer. ■

EN PASSANT

Under denna vinjett skriver vi både om större nyheter och sådant som hänt i förbigående.

149

Så många partier spelade lettisk/tjeckiske stormästaren Igor Rausis utan att förlora – inofficiellt världsrekord. 52 år fyllda nådde hans spel en ny nivå och under sex år gick han upp 200 elopoäng och tog sig in bland världens 50 bästa. Det var allmänt känt att Rausis fuskade, men inte hur. I Strasbourg i juli fångades han på bild med sin mobil på toaletten. Några reaktioner:

● IM Lela Javakhishvili

”Jag föredrar att bli besegrad av en fuskare än att veta att det finns de som kan se mina toalettbesty.”

● GM Alexander Gristjuk

(som spelade en riskabel variant samma dag utan att ”minnas någonting”) ”Jag var på väldigt bra humör för att Rausis till sist åkte dit. Det är farligt att ha en sådan inställning när man spelar schack!”

● GM David Navara

(som den dagen gick fel i öppningen och förlorade) ”Jag glömde preppa denna variant – var allt för upptagen med att läsa schacknyheter.”

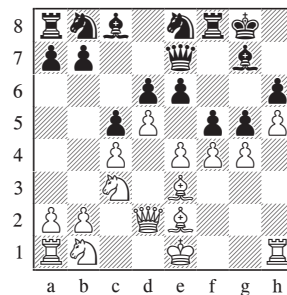
● Yuri Garrett

”Lita på mig – han hade ingen chans när vi misstänkte honom. Fides Fair Play-kommitté vet hur man skyddar schacket.”

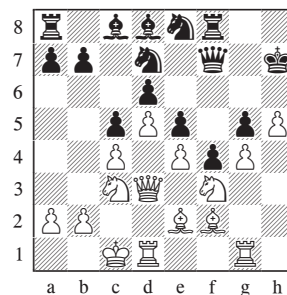
En oundviklig fråga: hur kunde det ta sex år och oräkneliga turneringsvinster att få honom fast? *TfS har sökt Igor Rausis.*

53½–46½

AI-baserade Leela Chess Zero besegrade i maj Stockfish i finalen i Top Chess Engine Championship. Det 61:a partiet var instruktivt.

□ Stockfish
■ Leela Chess Zero

▼ Vit ser ut att vara på väg att få till ett angrepp, men nästa drag håller kungsflygeln stängd.
18...e5!! 19.fxg5 f4 20.♙f2 hxc5 21.♖d3 ♗d7 22.♞g1 ♙f6 23.♗d2 ♜f7 24.0–0–0 ♙d8 25.♗f3 ♖h7

Vi har nått en svårbedömd ställning (se diagram 2).

● Kungsflygeln, där svart har sin kung, är stängd. Vit kan testa att offra pjäs med ♗h4, men offret behöver inte antas.

● Vit har kungen på damflygeln, där det fortfarande finns möjliga genombrott. Bonden på d5 ger dock vit terrängfördel på den halvan av brädet.

Stockfish bedömer ställningen som +0,63 för vit medan Leela Chess Zero ger svart motsvarande 2,01 i fördel. Döm själva:
26.♞g2 a6 27.♞dg1 ♞g8 28.♜c2 ♖h8 29.♗b1 ♖b8 30.♗a1 ♗ef6 31.♗d1 ♙a5 32.♗h4 ♗f8 33.♙f3 b5 34.♗c3 ♜e8 35.♗b1 ♖b7 36.♗f5 ♙xf5 37.gxf5 ♗8h7 38.h6 ♙b4 39.♜e2 bxc4 40.♙e1 ♜d8 41.♗c3 ♖b8 42.♗b1 ♙a3 43.♗a4 c3 44.♙xc3 ♜d7 45.♜d1 ♙b4 46.♗a1 ♜b7 47.♜c2 a5 48.♜e2 ♜d7 49.♜d1 c4 50.a3 ♜b5 51.♜c2 ♜e8 52.♙e2 ♜d7 53.♙f3 ♜b5 54.♙d1 ♙xc3 55.♗xc3 ♜c5 56.♜d2 ♜d4 57.♜e1 ♜b6 58.♜d2 ♖b7 59.a4 ♜c5 60.♜e1 ♖b4 61.♜d2 ♜b6 62.♜c1 ♜d4 Först här inser traditionella motorer att det gått snett för vit.
63.♜c2 ♖b3 64.♙e2 ♞xc3 65.♜xc3 ♙xc3 66.bxc3 ♗xe4 67.♙f3 ♗ef6 68.♙e2 e4 69.♙xc4 g4 70.♖b2 ♗g5 71.♖b6 ♗f7 72.♙f1 f3 73.c4 ♗d7 74.♖b7 ♗fe5 75.f6 e3 76.♖b3 e2 77.♙xe2 fxe2 78.♞e3 ♗f3 79.f7 ♞f8 80.♞xg4 e1♙† 81.♞e1 ♗xe1 82.♞g6
0–1

”Frågan är om inte Sveriges Schackförbund måste ta på sig en aktivare roll och inte som hittills överlåta allt ansvar till de lokala arrangörerna.”

Redaktör Bo Plato i TfS 1989/6 efter ett undermåligt SM i Sundsvall. 29 år senare tog SSF över som huvudarrangör.

BO PLATO 1938-2019.

Förre TfS-redaktören Bo Plato har avlidit efter kort tids sjukdom. Som redaktör var han noggrann, intresserad, ihärdig och seriös. Han letade upp och sammanställde material om allt mellan himmel och jord. Som historiebereskrivning är TfS oumbärlig under åren 1989-2003; någon annan källa behövs inte.

Efter avslutat redaktörsuppdrag utsågs Plato till hedersledamot i Sveriges Schackförbund. Han vann veteran-SM 2008 och ägnade sig därefter åt sin hemmaklubb Hässleholms SK, där han blev klubbmästare ifjol.

Foto: Hans Svedbark

JUBILEUM.

För femtio år sedan deltog Ulf Andersson för första och enda gången i SM-gruppen. Han såg fram emot att få möta landets bästa spelare, men hade inte några speciella förhoppningar.

– Det var kul att Arbogas spelare var samlade och bodde ihop under två veckor, säger han idag. Jag minns också att det var då Neil Armstrong landade på månen.

I sista ronden behövde Ulf vinna för att dela segern i turneringen, men i en jämn ställning bjöd han remi. Motståndaren hörde dock inte remianbudet och Ulf gick vinnande ur ett långt parti. När sarspelet spelades i Arboga några månader senare hade han blivit så mycket bättre att han körde över de andra.

– Det närmaste jag varit att delta igen var i Örebro år 2000.

RARITET.

Den 30 november slår blixten ner i Nordens högsta byggnad. Då spelar nämligen Ferdinand Hellers mot sju av Sveriges starkaste spelare i Turning Torso i Malmö.

SCHACKGLÄDJE FRÅN NEDRE BOTTEN.

Det är undertiteln på en bok som Jon Loman, SK Bara Bönder, gav ut i april, strax innan han gick bort. Entusiastiskt varvar han tankar kring schack (”maken till hyckleri att önska motståndaren lycka till”) med att berätta om sina partier från klubbturneringar utifrån sitt perspektiv, med Fritz som enda hjälpredda.

50

Så många miljoner blev Norges Schackförbund erbjudna av vadslagningskoncernen Kindred. Då utländsk spelreklam är förbjudet i Norge var motprestationen i stället att skapa opinion mot spelmonopolet. Debatten blev livlig med oväntade stridshandlingar.

● Offerspill Sjakklubb

Magnus Carlsen startade en klubb och betalade avgiften för 1 000 medlemmar à 250-500 kr, vilket gav 15 % av kongressrösterna. Efter kritik för odemokratiska metoder avstod de från merparten.

● Bojkott

GM Simen Agdestein, GM Torbjørn Ringdal Hansen och IM Atle Grønn lämnade återbud till NM. De två sistnämnda meddelade dessutom att de skulle lägga pjäserna på hyllan om avtalet gick igenom.

● Advokater

NSF:s styrelse hyrde in advokater som meddelade att allt var i sin ordning. En toppadvokat engagerades även för nej-sidan.

I den tevesända kongressen vann nej-sidan klart – en seger för schackets integritet och höga moral. Kan man förvänta sig att Norge inte längre skickar deltagare till tävlingar sponsrade av spelbolag, vinproducenter eller tveksamma oligarker?

I Sverige är spelmonopolet avskaffat. Hur hade SSF gjort?

Ordförande Ted Gemzell: ”Förbundet är emot spelreklam med anledning av att 90 % av medlemmarna är under 26 år. Min bedömning är att vi idag skulle få samma utfall som i Norge.”

Eriks episka Eskilstuna

I takt med att jag de senaste åren lagt mindre tid på schack har jag börjat spela enklare och enklare. Utebliven form skulle kompenseras genom praktiskt spel. Det fungerade till en viss gräns, men blev i längden ganska tråkigt. Inför årets SM i Eskilstuna vände jag upp och ned på den inställningen. En helt ny repertoar med komplicerade öppningar, en målsättning att vinna varje parti och att spela de drag jag tror är bäst, inte de jag behärskar.

I efterhand kan jag konstatera att det blev fler förluster än vinster, men att det var kul längs vägen. I min egen värld var jag favorit ända tills det inte fanns någon teoretisk chans kvar. De två avslutande förlusterna var hemska – två gånger försökte jag spara partierna i Chessbase, men programmet svarade med ”runtime error”.

Jämnare och bättre spelade Erik Blomqvist – som kommenterar sin avslutande vinst på de följande sidorna.

INGRESS **AXEL SMITH**

Sifferbyrån

Antal SM-titlar.
Minst konkurrens var det i Chock-SM.

Antal starter, Schack-fyranmästaren och Blixt-SM inkluderat.

Antal mobilförluster.
Åskådare och arrangörer hade fler.

Sverigemästarklassen 2019		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Σ
1. Erik Blomqvist	SK Rockaden	-	0	½	1	1	1	1	½	1	½	6½
2. Tiger Hillarp	Lunds ASK	1	-	½	1	0	½	0	1	½	1	5½
3. Pia Cramling	Wasa SK	½	½	-	½	½	1	½	½	1	1	5½
4. Rauan Sagit	Wasa SK	0	0	½	-	1	1	½	1	½	1	5½
5. Jonny Hector	Limhamns SK	0	1	½	0	-	1	½	½	1	1	5½
6. Michael Wiedeneller	SK Rockaden	0	½	0	1	0	-	½	½	1	1	4
7. Axel Smith	Lunds ASK	0	1	0	½	½	0	-	½	1	½	4
8. Linus Johansson	Limhamns SK	½	0	½	0	½	½	½	-	0	1	3½
9. Martin Lokander	Stockholms SS	0	½	½	½	*	½	*	1	-	0	3
10. Kaan Küciüksari	Lunds ASK	½	0	0	0	0	0	½	0	1	-	2

* Pontus Carlsson förlorade två partier innan han tvingades bryta.

Sverigemästaren analyserar

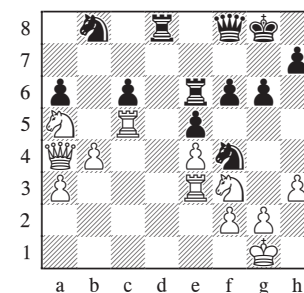
Inför den avslutande ronden i SM delades ledningen av Tiger Hillarp, Erik Blomqvist och Rauan Sagit. Avslutningen skulle bli en av de mest rafflande på länge.

Här berättar Erik själv om två av sina partier.

TEXT **ERIK BLOMQVIST**

Martin Lokander fick hoppa in som reserv efter två ronder och gjorde bra ifrån sig. I diagramställningen fick jag till en trevlig avslutning. Vad gör vit?

Erik Blomqvist
 Martin Lokander
SM Eskilstuna, rond 5

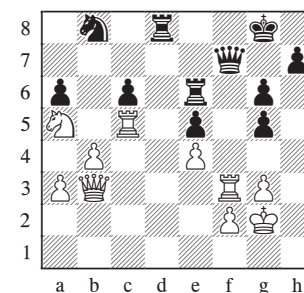

27.g3!

Detta leder forcerat till en hopp-lös ställning för svart. Vit ska däremot undvika 27.♖xc6? ♖e8! då 28.♞ec3 faller på 28..♜e2+.

27...♜xh3+

27...♜h5 är inte bättre. Vit börjar med att inkassera c6-bonden – det finns inte längre någon gaffel på e2. 28.♜g2 ♜g5 29.♜xg5 fxg5 30.♞b3! ♞f7 31.♞f3

31...♞e7

Viktigt är att damen på b3 är garderad efter 31...♞f6 32.♞xf6. 32.♜xc6 ♜xc6 33.♞xc6 ♞e8 På 33...g4 har man 34.♞f5!. 34.♞xa6 1-0

Inför sista ronden var vi tre som delade ledningen. På papperet hade jag kanske något svårare förutsättningar med tanke på att jag förde de svarta pjäserna. Dessutom hade min motståndare Rauan Sagit imponerat under SM.

Det fanns i utgångsläget ingen anledning för någon av oss att vara nöjd med remi, då Rauan är en figher även i normala fall hade jag goda förhoppningar om att det skulle bli ett chansrikt parti. Hur som helst ville jag bara försöka spela bra.

Rauan Sagit
 Erik Blomqvist
SM Eskilstuna, rond 9

1.♜f3 d5 2.g3 ♜d7

Lite udda. Jag hade beslutat mig för att pröva varianten för första gången. I SM-sammanhang spelades det av Nils Grandelius mot Oskar Von Bahr i fjolårets tävling. Självt fick jag möta draget med vit mot Gregorz Gajewski i senaste Rilton Cup och förlorade ett snabbt parti.

3.d4 b5

Ambitiöst. Om Rauan blev överraskad av mitt öppningsval så märktes det inte. Han fortsatte med normala drag utan att

ödsla någon onödig energi eller betänketid.

4.♙g2 e6 5.0-0 ♙b7 6.c3 ♜gf6 7.a4 b4 8.a5

Ett vägskaal för svart. Frågan är hur långt fram man ska tillåta bonden att marschera.

8...♞b8

En möjlighet var 8...♙a6. Det vore en bra ruta för löparen, men det kändes lite dumt när jag nyss ställt den på b7. Vit kanske kan satsa på att genomföra ett relativt snabbt e2-e4 med hjälp av ♞f1-e1 och ♜b1-d2. Åtminstone var det ungefär så jag tänkte.

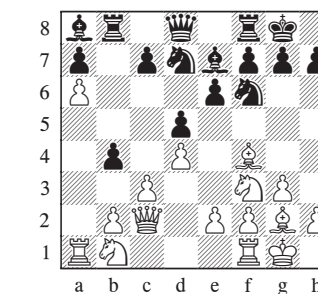
9.a6 ♙a8

Vits långt framskjutna bonde kan ofta visa sig vara en styrka senare i partiet.

10.♙f4 ♙e7

Jag övervägde också 10...♙d6.

11.♞c2 0-0

12.♞c1

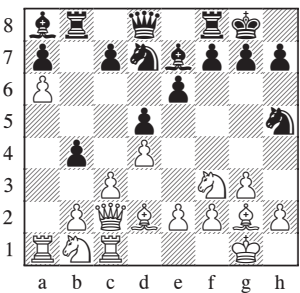
Intressant. Ett mindre ambitiöst alternativ var 12.cxb4 ♞xb4 13.♞xc7 (13.♙xc7? ♞c8 14.♞c1 ♞c4!) 13...♞xc7 14.♙xc7 ♞xb2. Min bedömning under partiet var att det gav en balanserad ställning.

12...♘h5

För att försäkra mig om att få igenom befrielsesdraget c5.

Frestande var 12...b3, inte minst för att i alla fall temporärt hålla c-linjen stängd nu när vit har så uppenbara intentioner. Frågan är om b-bonden är stark eller svag. Vit kan alltid spela c2-c4 och jag såg inte riktigt hur jag skulle fortsätta.

13.♙d2

13...bxc3?!

Lite fejt.

13...b3!? var nu ännu mer lockande. Jag var inte säker på lockande ruta damen väljer – både d1 och d3 är möjliga. Efter 14.♗d1 c5 15.c4 spenderade jag en del tid att försöka förstå ställningen och jag gillade den inte riktigt. Ett problem är att vit har båda tornen i spel medan tornet på f8 står överksamt. ♙d2-a5 är ofta irriterande och därefter kan springaren på b1 välja att gå dit den trivs bäst. Bonden på b3 känns mest som en svaghet.

13...c5 14.cxb4 cxb4 var också möjligt eftersom det direkta 15.♗c7?! ♜c8 16.♗xa7 inte riktigt fungerar då damen hamnar illa till: 16...♞xc1† 17.♙xc1 ♙d6 och någonting kommer att behöva offras för att rädda damen.

14.♙xc3

Säkert men oambitiöst var 14.bxc3 c5 15.c4.

Starkare var 14.♙xc3!

a) 14...♙hf6 bör kanske spelas, men efter 15.♙a4 ser det ut som vit får den positionella press man söker.

b) 14...c5 15.dxc5 ♙xc5 (15...♙xc5 16.♙a4 ♙d6 17.♙e3 ger rejäla problem med bonden på a7!) 16.b4! ♙d7 17.♙e3 med fördel vit.

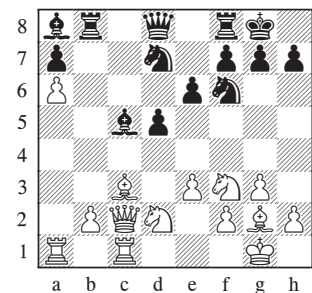
14...c5

Datorn föreslår faktiskt att vänta lite med detta genom ...♙d6 och därefter förmodligen ...♗e7.

15.♙bd2 ♙hf6 16.e3 ♙d6

För att göra e7 tillämpligt för damen. Min första tanke var 16...♗b6, men damen är utsatt där. Som partiet visar är det kanske inte drottningen utan hellre löparen som ska stå på b6. Vit får klar fördel efter 17.dxc5 ♙xc5 18.b4! ♙xb4 19.♙d4.

17.dxc5 ♙xc5

En intressant och obalanserad ställning där vit har en merbonde på b-linjen medan svart har en extra centrumbonde. Min känsla i det här skedet var att jag stod lite sämre samtidigt som ställningen trots allt såg rätt solid ut. Vit vill gärna hitta något sätt att rycka fram med b-bonden.

18.♙b3

Blockerar b-bonden. Datorn tycker vits fördel är större efter andra drag.

18...♙b6

Med löparen på b6 kändes min ställning tryggare än tidigare.

19.♙e5 ♗e7

Antagligen ett av flera inexakta drag. Här var dock det viktigaste att få upp tempot eftersom jag hade spenderat för mycket tid så långt. 19...♞e8 var bättre.

20.♙d3

Att backa med springaren håller i spänningen och hotar ♙b4. Samtidigt släpper det lite av kontrollen och tillåter mig snart att rycka fram i centrum.

Till mindre riskfyllt spel leder exempelvis 20.♙xd7 ♙xd7 21.♗d2.

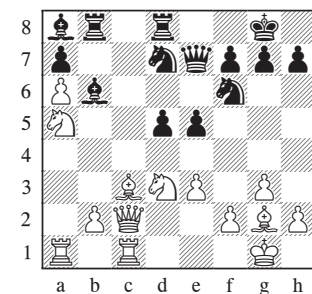
20...♞fd8

Inte 20...♞fc8?? 21.♙xf6 och vit vinner.

21.♙a5

Med sikte på c6-fältet.

21...e5

Ställningen är fortfarande oklar även om jag började gilla svart. Så långt hade jag spelat för långsamt och hade klart sämre tid, men nu kom vi in i ett skede där det förmodligen var enklare att spela svart än vit.

22.♗a4

Vit kunde ha hoppat in på c6, men det ger inte så mycket: 22.♙b4 ♗e6 23.♙c6 ♙xc6 (23...♞dc8? 24.♙e7†) 24.♗xc6 ♗f5! 25.♗c2 e4 26.♙f4 g5 med initiativ för svart.

I stället borde 22.b4 kanske ha spelats redan nu.

22...♗e6 23.♙e1 ♞e8

Spelat med tanken att inte nödvändigtvis behöva byta på c6

ifall springaren landar där.

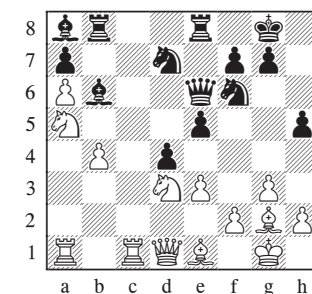
24.♗d1

Ifall damen måste vända hem är det tydligt att något har gått snett. 24.♙c6 besvaras med 24...♞bc8, men i stället förväntade jag mig 24.b4. Vits plan bör vara att avancera med bonden till b5 och plantera springaren på c6. I praktiken blir det kanske inte riktigt så. Jag hade övervägt 24...♙xa5!? 25.♗xa5 d4 med bra spel på de vita fälten.

24...h5

Ett härligt drag med flera funktioner. Det ger angreppschanser samtidigt som min egen kung får luft.

25.b4 d4

Denna framstöt kunde ha spelats redan förra draget, men den känns också vältajmad nu. Slår vit på d4 tar löparen tillbaka med hot mot a1.

26.♙xa8?!

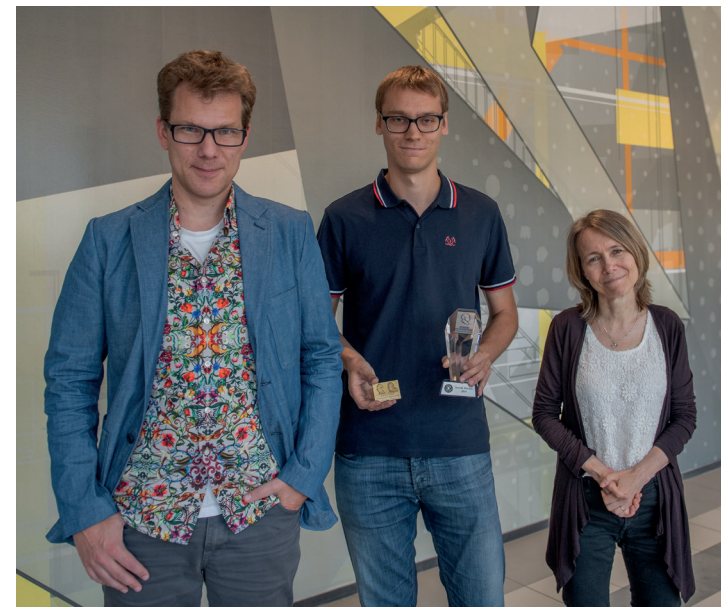
Rauan menade efteråt att han borde ställt springaren på b7 direkt utan löparbytet på a8. Således är 26.♙b7! bästa chansen. Efter 26...dxe3 27.♙dc5 är det inte klart hur svart ska fortsätta. Kanske 27...♙xc5 28.bxc5 ♙c7 29.fxe3 e4 med oklart spel.

26...♞xa8 27.♙b7?

Nu fungerar denna idé inte alls lika bra.

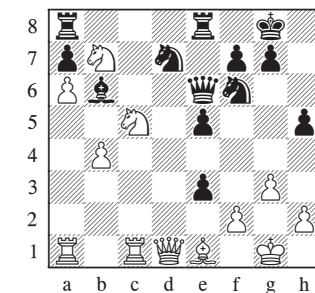
27...dxe3 28.♙dc5

Med löparna bortbytta är vits

"Det finns alltid chanser att göra bort sig." Erik Blomqvist slappnade inte av förrän segern var i hamn. Här flankerad av Tiger Hillarp (silver) och Pia Cramling (brons).

kung betydligt svagare.

28...♞h3?

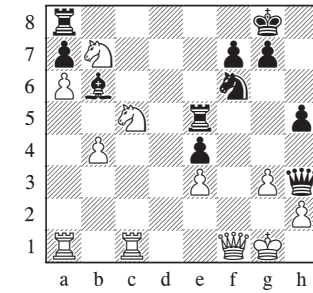
Väldigt dumt. Jag utförde draget relativt snabbt på instinkt. I stället kunde jag ha försäkrat mig om en sund merbonde och fortsatta angreppschanser med 28...♙xc5 29.bxc5 exf2† 30.♙xf2 ♙c7.

29.fxe3 e4

Hotar ...♙d7-e5.

30.♙c3 ♙e5 31.♙xe5 ♞xe5 32.♗f1

Vit lyckas slinka ner till ett klart sämre men absolut inte hopplost slutspel. Nu försökte jag mest se till att inte sätta bort hela fördelen innan drag 40.

32...♞g4 33.♗f4 ♞d5 34.♗xg4 ♙xg4 35.♞c2

För att hålla andra raden.

35...f5 36.♞e2 ♙f7

Inte det bästa. Det är bättre att lämna kungen på g8 och i stället börja med ...♞c8-c6. Hur som helst gjorde ingen av oss de mest exakta dragen häromkring.

37.♞f1 ♙e7

Jag ville att kungen skulle kontrollera vits båda springare.

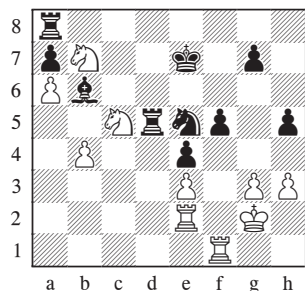
38.h3 ♙e5 39.♙g2.♙f3?!

Tanken var att hålla ♞g6-möjligheten öppen, vilket lyckligtvis realiserades i partiet. Mera naturligt är 39...g6 för att behålla

hästen på den starka e5-rutan.

40.♖c1

40.♘a4 var förmodligen Rauans chans att ställa till problem. Jag hade missat ♘c5-a4-idén.

40...♖c8

Förhindrar springardraget som nu uppenbarligen var vits plan.

Här hade vi äntligen klarat av drag 40 med något som liknade en vinstställning för svart. Problemet för vit är springarna som inte kan röra sig.

41.♗f2 ♖c6

Förbereder ...♖g6 följt av ...♗c7.

42.♖a2

Jag förväntade mig 42.♖ec2, men efter 42...♗e5 såg jag inget bra drag för vit.

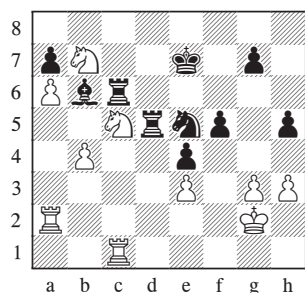
42...♗e5

Det finns alltid chanser att göra bort sig. En är 42...♗c7? 43.b5 ♖g6 44.♗xe4 med klar fördel vit.

43.♗g2?!

Tillåter ett avgörande genombrott.

Oavsett är det inte lätt för vit.

43...h4! 44.gxh4 ♖g6† 45.♗f1

Svarts poäng är 45.♗f2 f4!.

45...♖g3 46.♖g2 ♖xh3

Vinner, men 47...♖xe3 var enklare.

47.♗e2

Mitt största problem var alla bra drag att välja på.

47...♗g4

Även 47...♖d3 eller 47...g6 vinner.

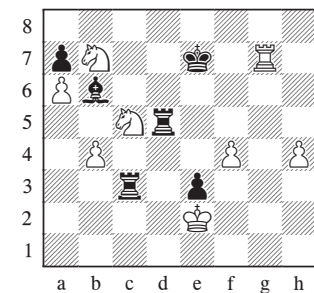
48.♖c3 f4! 49.exf4

Lika illa är 49.♖xg4 ♖h2† 50.♗e1 ♖h1† 51.♗e2 f3†.

49...♖xc3 50.♖xg4 e3

Jag kände att e-bonden borde avgöra.

51.♖xg7†

Nu använde jag mina få återstående minuter till att välja ruta för kungen. Trots det så blev det fel. Jag ville inte gå till f6 på grund av ♗e4† och partiet går vidare, även om jag insåg att det är väldigt bra för svart. I stället ville jag avgöra direkt med hjälp av båda tornen och e-bonden.

51...♗e8?

Ett grovt misstag som sätter bort det mesta av fördelen. Det kunde ha kostat!

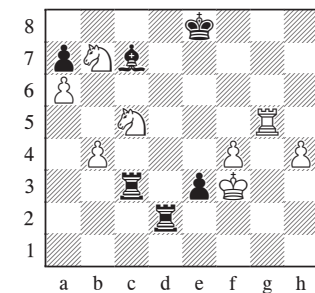
Vinner gör 51...♗f8, exempelvis 52.♖d7 ♖c2† 53.♗e1 ♗xc5! 54.♗xc5 ♖cxc5.

52.♖g5?

Ett hyfsat försök men inte tillräckligt. När man varit förlorad ett tag är det inte så lätt att se

chansen när den väl dyker upp. Den finns efter 52.♗e4! ♖c2† 53.♗e1!. På något sätt måste jag ha missat att kungen kan gå bakåt. Efter 53...♗f8 54.♖g5 ♖d7 går partiet vidare.

52...♖d2† 53.♗f3 ♗c7

Täcker e5-fältet. Resten är enkelt.

54.♖g1 e2† 55.♗f2 ♗xf4

56.♖g8† ♗f7 57.♖f8† ♗xf8

58.♗e6† ♗f7 59.♗xf4 ♖f3†

60.♗e1 ♖f1†

0-1

Avslutningsvis vill jag ge beröm till det utmärkta arrangemanget. Spellokalen var fräsch och rymlig och det var inte mycket att klaga på ur mitt perspektiv.

Ska man ändå nämna något med risk för att låta lite gnällig och bortskämd så är de oregelbundna starttiderna i Sverigemästarklassen något som stör ens rytm. Vad gäller Blixt-SM hade jag föredragit om den spelades en egen dag, alternativt en annan helg under året med SM i både blixt och snabbchack. Som spelschemat ser ut nu måste man i någon mån prioritera mellan blixt och huvudturneringen och därmed avstod jag deltagande i år.

Hur det än blir ser jag redan fram emot SM i Helsingborg. ■

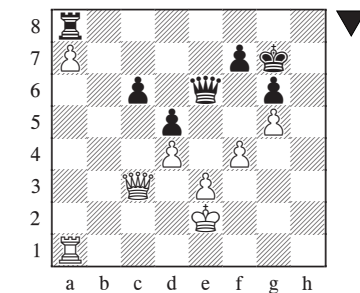
När partiet var över visste Erik inte att han vunnit SM. Men strax dessförrinnan hade Tiger Hillarp gått under för Jonny Hectors trollkonster.

□ Tiger Hillarp

■ Jonny Hector

♁ SM Eskilstuna, rond 9

📖 Kommentarer: A.Smith

51...♖h8!

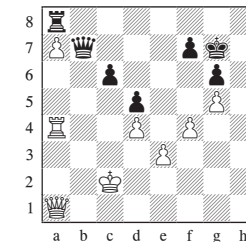
Hector överger blockaden för att ge sig på vits kung.

52.a8♖?

Vi har nått en av kombina-

tionerna (se sida 51). Det är matt i åtta drag och något sådant missar inte Hector. Ridå Hillarp.

Nödvärdigt var 52.♖c1! som ger kungen en flyktväg via d3-fältet. Svart kan försöka täppa till den med 52...♖e4, men efter 53.♗d2 kommer kungen likväl i säkerhet. Det krävs dock ytterligare ett antal exakta drag: 53...♖h3 54.♖g1! ♖e7 55.♖a4! ♖b7 56.♗c2! ♖h8 57.♖a1 ♖a8.

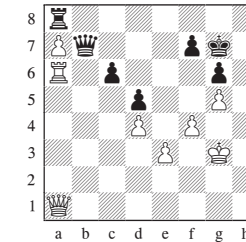

Analysdiagram

Vi har nått en ställning som liknar den innan svarts 51:a drag. Motspelet är strypt, men

kan vit bryta igenom?

Jag tror inte det – kungen är allt för öppen. Det bästa idén jag kan se är att ge sig på c6-bonden, förslagsvis med kungen på g3.

Analysdiagram

Vits plan är ♖a1-a4xc6, vilket bör ge vinstchanser i tornslutspelen. Det kan man uppnå om:

a) Svart flyttar kungen – det stoppar tornets rutt h8-h3.

b) Svart flyttar damen längs sjunde raden – den behöver vara beredd att infiltrera via b1.

På ...♖b7-b5 kan jag dock inte se hur vit kommer vidare. ■

Foto: Lars OA Hedlund

SM-BILDEN. På vägen till spellokalen passerade de flesta deltagare Eskilstunaån. Inspiration för kallduschar på brädet?

Jag kommer att ta mig en rejäl funderare på om jag ska spela nästa år om rondflytten upprepas.

Hans Tikkanen i TfS 2018/3 angående den förskjutna starttiden på grund av Blixt-SM. Den kvarstod och han avstod SM. Nu gör Erik Blomqvist ett nytt försök att få till en ändring.

Tre svenska mästare

Tommy Andersson Burgsvik Alva SK, blix

– Det började darrigt – jag stod på förlust i första rondan mot Minior-SM-vinnaren Axel Falkevall, men lyckades vinna. Därefter hade jag bra kontroll på klockan och nerverna och undvek de värsta misstagen.

Givetvis hade jag tur i flera partier – nästan ett måste för att vinna ett Blixt-SM. Exempelvis offrade jag pjäs mot Agrest, vilket jag trodde var briljant, men som egentligen var ett fatalt misstag – om han spelat korrekt. I stället fick jag avgörande fördel tidigt som svart.

Jag vann nio raka och kunde säkra guldet genom två darriga remier. Detta var min andra seger i Blixt-SM, efter Örebro 2013.

Ofta tror jag att blixtpassar mig bättre än långpartier, då intuition och känsla får större utrymme – nog några av mina få starka sidor.

Krister Lagerborg SS Manhem, V50

– Veteran-SM 50+ hade denna gång endast 10 startande, efter 29 i Stockholm och 17 i Ronneby. Det hade fördelen att det blev en bergturnering, där alla möter alla, vilket på sätt och vis är det mest rättvisa.

Efter en smakstart med fem raka segrar stötte jag på patrull i form av Jonas Gromark i rond sex. Jag spelade alltför aggressivt och blev rättvist straffad av Jonas, som gjorde sitt bästa parti i turneringen.

I sjunde rondan blev jag pressad i mittspelet mot Mats Eriksson men lyckades avveckla till ett remiartat slutspel. Efter två avslutande vinster blev det till slut en komfortabel seger med en poäng före Kjell-Åke Andersson.

Detta var mitt andra försök att vinna Veteran-SM 50+. Jag slutade trea i Stockholm för två år sedan. Då jag fyller 65 nästa år var det också min sista chans att vinna 50+.

Juan Bellón Wasa SK, V65

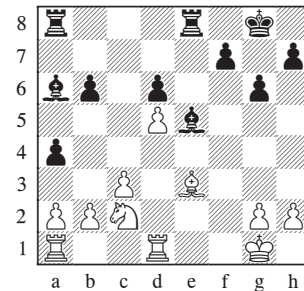
– Det var en bra turnering eftersom jag lyckades försvara titeln, men jag skulle ha velat ta 8/9 som ifjol i stället för att förlora i sista rondan. Det är svårare för mig att spela när jag förbereder Pia och Anna samtidigt.

□ Åke Westin

■ Juan Bellón

🌐 VSM 65+ Eskilstuna, rond 4

📖 Kommentarer: A.Smith

22...a3!

Underminerar vits damflygelbönder.

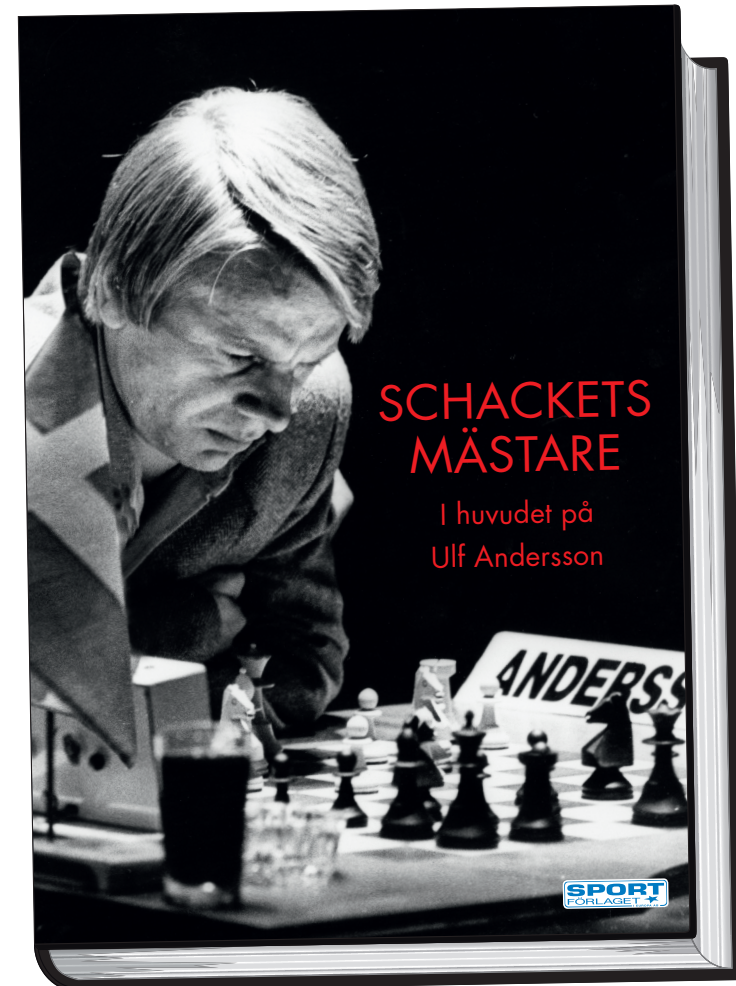
23.bxa3

23.♖xa3 ♗xc3 24.bxc3 ♜xe3 och svart trycker mot bonden på c3.
23...♗xc3 24.♞ab1 ♗e2 25.♞dc1 ♞ac8 26.♔f2 ♗d3

0-1

Vit gav upp då han förlorar en kvalitet i komplikationerna efter 27.♞xb6 ♗d2.

ÄNTLIGEN!

Ulf Andersson – SCHACKETS MÄSTARE

Här får vi läsa om uppväxten, om ett liv som schackspelare och vad det fört med sig. Boken avslutas med alla Ulfs berömda angreppspartier.

En bok om en unik schackspelare – en unik människa.

BESTÄLL PÅ:
www.sportforlaget.com

298:-

(fakturan skickas med boken, frakt tillk.)

SPORT
FÖRLAGET
EUROPA AB

www.sportforlaget.com

Schackets Mästare – I huvudet på Ulf Andersson

Sportförlaget i Europa har givit ut många böcker om svenska världsstjärnor, som Nicklas Lidström, Börje Salming och Ingemar Stenmark. Nu kan vi äntligen **recensera** en bok om en annan legend!

Inledningsvis en personlig utveckling. När jag började spela schack på högstadiet 1971 (i ungefär samma ålder som Ulf – inga jämförelser i övrigt...) under ledning av vår klassföreståndare Ulf Norevall var Andersson på väg att slå sig in i de stora sammanhangen. Jag har inget minne av att jag brydde mig om vare sig hans eller andra svenska spelares partier eller turneringar. Jag hade fullt upp med att klara brons- och silverspringaren – guldspringaren tror jag inte att jag grejade.

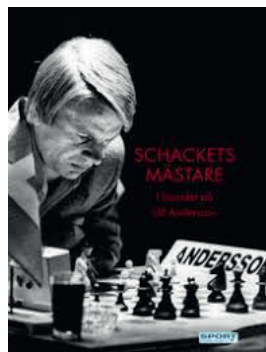
När jag ett par år senare hade slutat med friidrott (jag minns fortfarande min tränares häpna min då jag berättade att jag tänkte satsa mer på schack) blev Uffe min och klubbkompisarnas idol. 1. ♖f3 blev en självklarhet. Turneringsboken från Göteborg 1971 inköptes och jag kommer ihåg hur häftigt det var att Ulf delade förstaplatsen, före världsmästaren Spasskij. Därefter blev det naturligt att noga följa hans framfart runtom i världen. Det var inte ofta man fick chansen att se honom på hemmaplan, men jag minns att jag tittade både på hans match mot Bent Larsen på Kulturhuset i Stockholm 1975 och mot Täl på Rosengård i Malmö 1983.

Under en tågloffning i Europa 1978 kom vi till

Foto: Lars OA Hedlund

RECENSENTEN
Johan Sigeman
är advokat, var förbundskapten 2006-08 och chefsdomare vid Lag-EM 2005

Sportförlaget (2019)
Robert Okpu & Thomas Engqvist
192 sidor

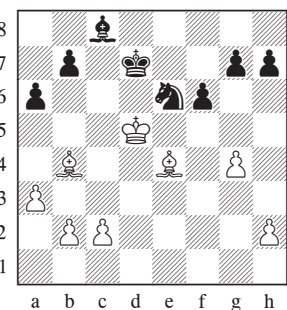
Amsterdam mitt under den pågående IBM-turneringen där Ulf spelade. Jag och min klubbkompis Jonas lurade med oss reskamraterna till spellokalen. Det blev ett starkt minne, men våra kompisar var ganska uttråkade, så vi fick bjuda på öl senare på kvällen för att kompensera.

På senare år har jag haft glädjen att träffa Ulf vid ett antal tillfällen, bland annat i samband med de Malmöturneringar han deltagit i kring mitten och slutet av 1990-talet. Ulf har en särskild plats i mitt schackhjärta och jag tror att detsamma gäller för många andra svenskar.

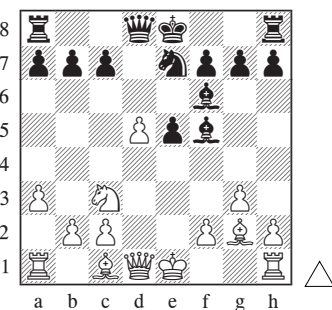
Hyllningsbok

IM Thomas Engqvist och journalisten Robert Okpu har skrivit en hyllningsbok till Ulf Andersson.

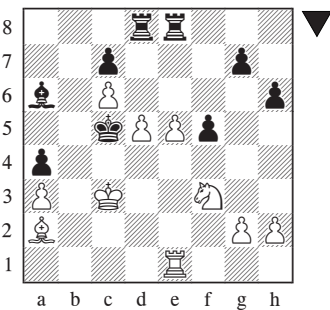
- Åke Olsson
- Ulf Andersson
- SM-särspel 1969

- Ulf Andersson
- Dragoljub Velimirovic
- Bar 1997

- Viktor Kortchnoi
- Ulf Andersson
- World Cup 1988

Kombinera som Ulf. Lösningar på nästa sida.

Boken är påkostad, i A4-storlek med hårda pärmar samt kvalitetspapper och innehåller, förutom 22 kommenterade partier, en redogörelse i tolv kapitel av Uffes uppväxt i Arboga, hur han började spela schack och hur hans fantastiska resa mot världseliten gestaltade sig.

Boken innehåller en stor mängd fina fotografier från Uffes karriär, många av dem var okända för mig.

Författarna har, förutom sedvanligt research-arbete, suttit ner med Ulf vid ett antal tillfällen och låtit honom berätta fritt. Här och var känner man i korta citat tydligt igen Uffes omisskännliga sätt att uttrycka sig. Det är kanske inga långa berättelser men ett antal små glimtar från hans liv som schackproffs, som ger en hyfsat bra bild av personen och schackspelaren Ulf. Som läsare tycker man ibland att det kan bli lite väl korthuggna skildringar från Uffes sida. Här och var hade det varit roligt att få djupare inblickar i saker och ting.

Inblickar

Vi får en inblick i uppväxten som enda barnet i radhuset i Arboga, Uffs utbildning till verkstads-lärling och hans första kontakt med schacket som trettonåring (!). Han blev omedelbart uppslukad av spelet. Vi får följa Ulf under juniortiden (med JVM 1969 i Stockholm som höjdpunkt) och i de första SM-starterna, som ledde fram till hans första och enda SM-titel, efter särspel med Börje Jansson och Åke Olsson 1969.

Många av hans konkurrenter och vänner uttalar sig om Uffs fantastiska karriär (ett ord som Uffe själv förstas aldrig skulle använda). Uffs nutida arvtagare Nils Grandelius säger till exempel att de träningar som han hade med Ulf som ung junior var ovärderliga. Inte minst Uffes glädje och intresse var smittande.

Ett helt kapitel ägnas åt Uffs välkända vinst mot Karpov 1975. Ett annat handlar om Uffs alla matcher och ett tredje om olympiaderna. Den korta och framgångsrika karriären som korrspelare skildras i ett kapitel och där får läsaren också en inblick i den nästan omänskliga press och arbetsbörda som Ulf hade under dessa år (han vägrade till exempel använda dator i sina analyser), en press som till sist gjorde honom sjuk.

Vi får vara med Ulf då han går till sina smultron-ställen i Arboga och då han kopplar av med tennis, som alltid har varit ett viktigt inslag i hans liv.

De mera personliga sidorna skildras också här och var. Här har författarna på ett fint sätt fått fram Uffs vänliga och ödmjuka personlighet.

Pedagogiska angreppspartier

Partierna återfinns i bokens andra del, under rubriken ”Uffes angreppspartier under 50 år i urval från 1968-2018”. Det första partiet är vinsten mot Gunnar Andersson i mästartklassen i Norrköping 1968 och det sista partiet är det mot Sam Kassani i elitserien 2018. Ungefär hälften av partierna är mot världseliten och resten mot lite mindre storheter.

Det är Thomas Engqvist som med sedvanligt ackuratess och på sitt personliga sätt skildrar vad som händer. Kommentarer är pedagogiska och på en nivå som alla klubbspelare kan ta till sig. Min enda kritiska synpunkt är att man borde valt en annan färg på dragen än gult, som gör det lite svårsläst. Urvalet gäller, som sagt, angreppspartier och den som gärna hade sett exempel på Uffs magiska slutspelsbehandling, för vilken han är mest känd, hittar lite eller inget i partisamlingen. (Här kan man förstas i stället läsa ”Grandmaster Chess Strategy” av Kaufeld och Kern från 2011).

En lucka är fylld

Boken hade mått bra av ytterligare en korrekturläsning. Här och var hittar man småfel. Onödigt enligt min mening, men det kan ju förhoppningsvis rättas till i en andra upplaga.

Jag tycker att detta är en trevlig, snyggt producerad och intressant bok om vår med all sannolikhet störste spelare hittills. Förlaget och författarna (och Ulf!) ska ha ett stort tack för att man har fyllt en lucka i den svenska schacklitteraturen.

(I rättvisans namn måste dock sägas att det finns ett fint och välskrivet kapitel om Ulf i ”Schack i Sverige”, signerat Peter Holmgren). ■

LÖSNINGAR

- Olsson-Andersson:** 32..b5! 0-1 med matt.
- Andersson-Velimirovic:** 12.g4! 1-0 med pjäsvinst.
- Kortchnoi-Andersson:** 32...♞xd5! med fördel.

” Uffs nutida arvtagare Nils Grandelius säger att träningarna med Ulf som junior var ovärderliga. Inte minst Uffes glädje och intresse var smittande.

Herr & fru Marin på Sverigebesök

MIHAIL MARINS resa mot att bli en av världens mest erkända schackskribenter började i Göteborg. Efter Excelsior Cup 2004, där han upplevde en pånyttfödelse som spelare, började han kommentera partier för Schacknytt. När Ari Ziegler var med och grundade Quality Chess skrev han *Learn from the Legends*, som blev utsedd till Book of the Year. Därefter har det blivit ytterligare sex böcker och otaliga tidskriftsartiklar. I Cellavision Chess Cup slutade han femma, och nedan följer hans parti från sista rondan.

Till Lund hade Marin med sig sin fru **MARIJA JUGINA**, som förutom att spela ordnade en vernissage med tavlor med schackmotiv. Flera av tavlorna stannade i Sverige.

Efter att ha förlorat i bara 20 drag mot Alexei Shirov i rond sex var jag tvungen att vinna de två sista partierna för att få en bra placering. Att båda skulle vara svartpartier oroadde mig inte, då jag har flera provocerande öppningar på repertoaren. Men när jag vaknade på morgonen kände jag mig kraftlös, och därför utan optimism.

Under morgonpartiet, som jag vann relativt enkelt mot den erfarne stormästaren Juan Bellón, visade min fru mig en underhållande scen. På bord två somnade Gil Popilski och verkade till och med snarka! Det visade att spelschemat var tufft även för yngre spelare, och när jag lottades mot honom i sista rondan fick jag tillbaka optimismen. Även om jag hade huvudvärk skulle vi spela på lika villkor!

□ Gil Popilski
■ Mihail Marin

📍 Cellavision, Lund 2019

1.e4 e6 2.d4 d5 3.♘c3 ♘b4 4.e5 b6

Denna ovanliga variant, som varit en del av Petrosians och Kortchnois repertoarer, är en av

mina favoriter. Svart vill ha ett lugnt parti där båda spelarna måste balansera spelet på bägge flyglar. Min erfarenhet är att det passar bättre när man har mycket energi, men turneringsläget tillät mig inte att tvivla.

5.♘f3!?

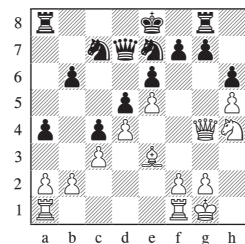
Huvuddragen är 5.♖g4 ♘f8 och 5.a3 ♘f8. I båda fallen har svart alla pjäser på utgångsfälten, men planerna är åtminstone klara: byta vitfältarna med ...♘a6, sätta upp en vitfältblockad på kungsflygeln och bryta med ...f7-f6 eller ..c7-c5. Samtidigt har 5.♖g4 negativa sidor, då det lämnar damflygeln, och 5.a3 försvagar strukturen.

5...♘e7

När ♖g4 inte längre går behöver svart inte behålla ...♘f8-möjligheten.

6.♘d3

Vit behöver inte lägga ett tempo på a2-a3, som tar a3-fältet för hans svartfältslöpare. Ett av mina favoritexempel i denna variant gick 6.♘d2 ♘xc3 7.♘xc3 a5 8.h4 ♖d7 9.h5 h6 10.♘d2 ♘a6 11.♘xa6 ♘xa6 12.0-0 a4 13.♘h4 c5 14.♖g4 ♖g8 15.c3 ♘c7 16.♘e3 c4. Vit ser ut att ha ett lovande angrepp medan svarts damflygelspel inte kommit igång.

Analysdiagram

Med sitt nästa drag gjorde vit partiet ensidigt, men inte som han hoppats: 17.a3? 0-0-0!. Kungen är nu helt säker, och paradoxalt nog är det snart svart som angriper på den andra flygeln. 18.♖ae1 ♘f5 19.♖h3 g5 20.hxg6 fxc6 21.♘f3 g5 22.g4 h5! med angrepp i Efim Geller-Yasser Seirawan, 1982.

6...♘a6 7.0-0 ♘d3

Jag la elva minuter här. Ville undvika att stärka vits centrum med 7...♘xc3 8.bxc3 ♘xd3 9.cxd3, eventuellt följt av c3-c4. 8.♖xd3 ♘xc3 9.♖xc3 9.bxc3 ger mindre mening här: 9...♖c8! 10.c4 ♖a6 11.♘d2 ♘bc6 12.a4 ♘a5 med bra motspel på de vita fälten.

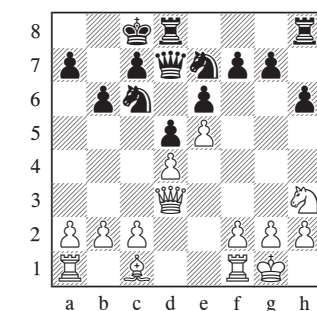
9...♘bc6!?

9...♘d7 10.♖d3 c5 ser mer typiskt ut för franskt, men jag ville behålla möjligheten till lång rockad om det blev för farligt på den andra flygeln.

10.♘g5

Spelat efter 15 minuter. Min motståndare ville stoppa mig från att rockera kort. 10.b4 ♖d7 11.a4 0-0 är okej för svart, då vit just lagt två tempon på att försvaga de vita fälten.

10...h6 11.♘h3 ♖d7 12.♖d3 0-0-0

Byter till scenariet från Geller-Seirawan: vit angriper på damflygeln och svart på andra sidan brädet, tvärtemot hur det brukar se ut i franskt.

13.♖a6† ♘b8 14.c3 f6!?

Jag ville provocera fram f2-f4 innan jag blockerade kungsflygeln, då 14...f5 15.♘f4 g5?! 16.♘h5 ger vit press på båda flyglar.

15.f4

15.exf6 gxf6 öppnar inte bara g-linjen för svart, utan ger också springaren tillgång till d6-fältet (och ibland även e4).

15...f5

Går direkt till angrepp. 15...h5 16.b4 ♘f5 ger ett fint fort, men utan svarts motspel kan vit fortsätta med sitt angrepp genom 17.a4.

15...♘a5!? var dock mer flexibelt. Svart börjar med att stoppa vits angreppsplaner. 16.b4 ♘c4 är strategiskt hemskt för vit och 16.b3 h5 17.♘d2 ♘f5 är balanserat.

16.♘e3 ♖dg8!

Början på en perfekt omgruppering: ...♘d8-f7 och ...g7-g5.

17.♖f3

Min motståndare förstod att han måste kombinera angrepp med profylax.

17.a4 tillåter 17...♘a5, då b3-fältet är svagt.

17.b4 är för långsamt, då b4-b5 inte är ett hot så länge svart har ...♘a5. Svart kan därför angripa med 17...g5! 18.fxc5 hxc5 19.♘xc5 ♘g6, och damen ansluter snart via sjunde raden.

17...♘d8 18.♖g3

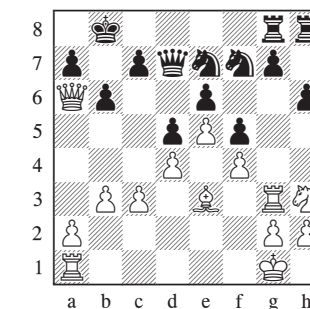
Fortsätter kämpa mot ...g7-g5. Standardplanen 18.a4 ♘f7 19.a5 ger lite efter 19...g5 20.axb6 cxb6, eventuellt följt av ...♘c8. Vit har inte tillräckligt för att skapa hot på damflygeln.

18...♘f7

Jag övervägde kort 18...g5 19.fxc5 f4, men kunde inte beräkna konsekvenserna. Svart har tydligen tillräckligt med spel: 20.♘xf4 (20.♘xf4 hxc5 21.♘e2 ♘f5 vinner en kvalitet.) 20...♘f5 och vit måste offra kvalitet efter exempelvis 21.♖g4 h5, eller spela 21.♖f3 hxc5 22.♘xc5 ♖h5 23.♘h3 ♖xc2† 24.♘xc2 ♘h4† 25.♘f2 ♘xf3 26.♘xf3 ♖xc3† 27.♘e2 ♖h7 28.♘d2 ♘f7, då svart har utmärkt kompensation för bonden.

19.b3

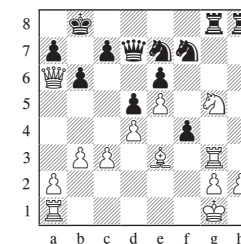
Vit tar terräng i centrum.

19...g6

Förbereder att dubbla tornen på g-linjen. Jag beräknade även

19...g5?! 20.fxc5 hxc5 21.♘xc5 f4.

Analysdiagram

a) 22.♘xf7?! fxc3 23.♘xh8 ♘f5 24.♘f4 gxc2† 25.♘h1 ♘h4 26.g3 ♘f5 är lovande för svart, som får tillbaka springaren och behåller angreppet.

b) 22.♘xf4 22...♘f5 23.♘xf7 ♘xc3 24.♘xh8 och det tog tid att se att 24...♘e2? inte går på grund av 25.♖xe2.

20.♖d1

Försiktigt. Mot 20.c4 var jag beredd att tappa ett tempo med 20...dxc4 21.bxc4 g5, då d4-bonden hänger till skillnad från i varianterna ovan.

20...♖g7 21.c4 ♖hg8 22.♘h1

Ytterligare ett profylaktiskt drag som ger g1-fältet till springaren. Efter 22.c5 g5 23.b4 ♘c6 24.♖b1 ♖c8 25.♖a4 ♖b7 hotar svart ...b6-b5, och håller damflygeln under kontroll efter 26.b5 ♘a5.

22...g5 23.♖c1!?

Understödjer c4-c5, men det var bättre att trycka fram bonden direkt.

23...g4!

Ett beslut som tog mig en kvart. Innan svart blockerar kungsflygeln måste han vara säker på att ha tillräckligt med resurser för att skapa motspel.

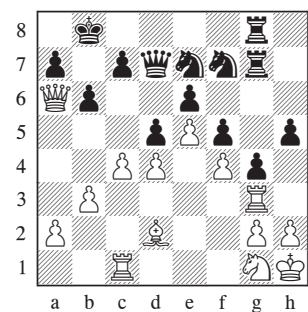
24.♘g1

Poängen med 22.♘h1 är att svart lyckas öppna en linje mot kungen om springaren inte har g1-fältet: 24.♘f2 h5 25.♘d2 h4 26.♖d3 g3.

24...h5 25.♘d2

Klassiskt löparoffer på h7 i inspirerande miljö. Denna tavla hänger numera i Linköpings ASS:s klubblokal. Konstnär: Marija Jugina. (Ställningen i innehållsförteckningen innehåller en pattvändning som håller remi.)

25...h4

Alexei Shirov sa senare att han följde partiet med stort intresse, då Popilski skulle kommit ifatt honom om han vunnit och dessutom haft utmärkt kvalitetspoäng. Alexei förstod inte min dragordning och frågade varför jag inte spelade 25...dxc4 26.bxc4 ♖xd4. Jag hade faktiskt övervägt det och

korrekt bedömt att det skulle ge vit för mycket spel efter 27.♖a3 ♗xd2 (27...♘c8 28.♙e3 ♗e4 29.c5 ger vit ett starkt angrepp.) 28.♗xa7† ♚c8. Ställningen såg skakig ut, och det stämmer, då vit har 29.♗a8† ♚d7 30.♗a4†! med planen ♗d1, då svarts enda sätt att hålla partiet levande är 30...b5 31.♗xb5† c6 med oklart spel.

26.♗d3 dxc4

26...h3 var ett annat av Shirovs förslag, men jag oroade mig för 27.c5 då vit kanske lyckas hålla ihop ställningen.

27.bxc4 h3 28.♘e2

Det relativt bästa. Efter 28.g3 planerade jag 28...c5 29.d5 exd5 30.cxd5 ♘xd5 och med sin utsatta kung får vit inte

kompenstation för bonden.

28...♗c6†! 29.d5 ♗a8 30.♗b5 ♗d8 är ännu starkare.

28...hxc2† 29.♚g1

Den första angreppsvågen har lugnat ner sig, men svart har fler idéer för att återuppta offensiven.

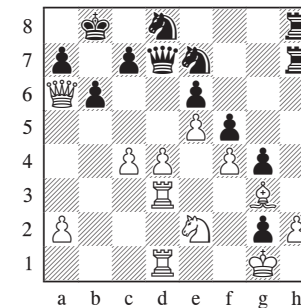
29...♘d8!?

Utrymmer sjunde raden för att damen ska kunna svingas över i angreppet.

30.♗d1 ♗h7 31.♙e1 ♗gh8

Det är intressant att medan svart omgrupperar längs g- och h-linjerna håller tornen samtidigt kontakt med damflygeln, vilket gör att de kan delta i försvaret om det skulle behövas.

32.♙g3

32...c6?!

Detta överförsiktiga drag, som stoppar d4-d5 men försvagar kungen, ger vit chansen att överleva. Shirov föreslog 32...♘b7 33.♗a3 ♘c8 följt av angrepp längs h-linjen.

32...♘ec6, med hotet ...♘b4, var kanske en ännu bättre dragföljd.

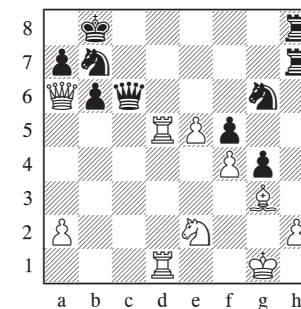
a) 33.♗a3 är principiellt, men fel: 33...♗xh2! fungerar då tornet på d1 är orgarderat. Efter 34.♙xh2 ♗h7 35.♙g3 ♗h1† 36.♚f2 ♗xd1 vinner svart.

b) 33.a3 bemöts med 33...♘b7 då d4-d5 tillåter ...♘c5 och 34.♚xg2 ♘c5 ger svart initiativ på bägge flyglar.

33.♚xg2 ♘g6 34.d5!

Hotet ...♘h4 gör att vit inte kan slösa någon tid innan han sätter igång med sitt motspel.

34...cxd5 35.cxd5 exd5 36.♗xd5 ♗c6 37.♚g1 ♘b7

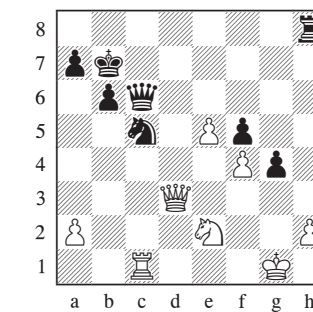

38.♗d3

38.♗d6 ♘xd6 39.♗xd6 ♗e8 ger inte tillräcklig kompenstation för kvaliteten då tornen försvarar

damflygeln. Till exempel 40.♘d4 ♗c7, som försvarar c6 och förbereder en invasion längs c-linjen.

38...♘h4 39.♙xh4 ♗xh4 40.♗c1 ♘c5 41.♗d8† ♚b7 42.♗xh8 ♗xh8

Svarts ställning är behaglig då hans kung är mycket säkrare än vits. Den starka fribonden på e5 ger ändå vit chansen att hålla lika spel. Min motståndare var sedan ett par drag nere på inkrementet (30 sekunder/drag) och gör nu det avgörande misstaget.

43.♗xf5?

Jag hoppades på detta, medan min fru oroade sig för att jag helt enkelt satt bort en viktig bonde.

43.♗e3? är också dåligt på grund av 43...♗h6 44.♗f2 ♘e4 45.♗g2 ♗d8 med avgörande angrepp.

Det enda sättet att behålla balansen var 43.♗d2 ♘e4 (43...♗h6 bemöts med 44.♘g3.) 44.♗d3 och svart har ingen klar väg att göra framsteg. Det går att repetera drag, såklart, eller tillåta vit att ge remischackar efter 44...♗h6 45.♗d7†, men jag ser inget bättre än det.

43...♗f3!

Ett avgörande intrång.

44.♗xc5

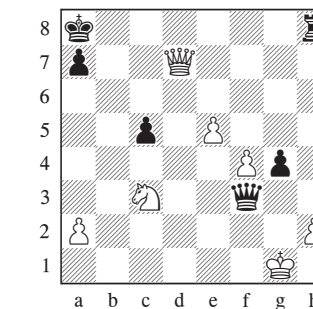
Det finns inget bättre, då 44.♗c2 ♚a6! låter kungen delta

i angreppet utan att tillåta remischackar, vilket min fru föreslog. 44...bxc5 45.♗d7† ♚a8 46.♘c3 Förlorar springaren utan att få till evig schack. 46.♗d2 c4 gav dock inte heller mycket räddningschanser.

46...♗e3† 47.♚h1 ♗f3†

Med lite tid såg jag inte att springaren var ätbar.

48.♚g1

48...♗xc3!

Jag antog att slutspelet efter 48...g3 49.♗d5† ♗xd5 50.♘xd5 gxh2† 51.♚h1 ♚b7 skulle vinna, men det är tekniskt dumt att gå in i en ställning där allt kan hänga på ett tempo.

49.♗c6† ♚b8 50.♗d6† ♚b7

Poängen är att vits dam inte kan hålla både f6 och d5 under kontroll samtidigt som den schackar:

a) 51.♗e7† ♚a8 och det finns ingen schack på d5.

b) 51.♗d7† ♚b6! och utan möjligheten ♗f6†, som skulle ha vunnit tornet, kan svarts kung gå fram till e3.

0-1

Efter tre dåliga turneringar på rad i år kändes det bra att vända trenden. Förhoppningsvis kan det, liksom att återigen skriva för en svensk tidskrift, bidra till samma pånyttfödelse som för femton år sedan. Sverige har en speciell plats i mitt hjärta. ■

Schackspelet och vansinnet

”S chack matt!” Den etymologiska betydelsen av schackspelets slutpunkt är ”Kungen är död”. Under dess existens, under ett och ett halvt millennium, har den triumferande frasen utropats av otaliga människor. Det är som i bisamhället: drottningen är den starka pjäsen vars omnipotens behärskar brädet, medan kungens drönarroll och sårbarhet bekräftar matriarkatets styrka.

Under det gångna seklet kom schack att bli bohemernas tidsfördriv. Varje kontinentalt kafé med självaktning hade något schackbord för gästerna och till och med här i källan Nord kunde en sådan raritet påträffas. Tegnér's klassiska dikt om ”*Björn och Fritjof sutto båda, vid ett schackbord skönt att skåda*” bär syn för sägen.

Kontrahenternas inrutade tillvaro samlade tankarna till en hjärnornas kamp, som tangerade både lekfullhetens värme och stridens hetta, medan timmarna bara rasade iväg. Det var männens revir. Damerna höll sig borta, trots att spelets efemära särmerke just var den starka kvinnomakten, symboliserad av drottningens manövrer.

För den rotlöse romantikern var schack ett sätt att kunna behålla något av sin tankefrihet i en värld vars gränser till samhällets nyttoinriktade liv alltmer suddats ut. Bohemerna försvinner nu alltmer från bräderna, medan kvinnornas sakta inträde blivit ett synbart faktum.

Förutom det välkomna tillskottet av kvinnor pågår sedan en tid ett mer plågsamt paradigmskifte – datoriseringen. Den har till stor del lyckats slå sönder denna sällsкаpsform, precis som den gjort verkstadsgolvet till en ödelagd lakun. Socialstyrelsens samtliga tre kön sitter nu framför sina skärmar för att utmana algoritmernas obevkliga exakthet. Nederlagen svider inte längre i det sociala tomrummet. De sjunker in likt en harmlös mjukvara i sina själars obotliga ensamhet.

Foto: Cecilia Hansson

SALOMON SCHULMAN är läkare och författare och har spelat för SS Springaren, Kävlinge, men slutade efter att ha läst Stefan Zweigs novell.

EN SPÄNNANDE INBLICK i schackspelarens förvandlade karaktär förmedlar boken ”*The Grandmaster – Magnus Carlsen and the Match that made Chess Great Again*” av idrottsjournalisten Brin-Jonathan Butler, från 2018. Med sin yrkesbakgrund finner Butler brädkampens likheter med sporter som boxning och baseball men framför allt med tjurfäktning.

Författaren får varken ögonkontakt eller någon förtummelse av känslor hos norrmannen. Han beskrivs nästan som ett monster. Carlsen vill inget hellre än att se motståndaren lida samtidigt som han är sjukligt skräckslagen för att själv förlora sina matcher.

Det sistnämnda är kanske inte direkt en världssensation. Vem vill förlora en spänningsfylld tvekamp – inte ens den mest pacifistiske bohem! Den kanoniserade schackentusiasten Vladimir Lenin ”blev ilsken då han förlorade, och tjurade likt ett barn.” Då förde sig Stalin bättre. Jezhov, mannen som senare skulle bli chef över Folkkommisariatet för inrikes ärenden – NKVD – som stod stå för de fruktansvärda utrensningarna 1937, förlorade efter 37 drag mot lillefar [Stalin /red anm] i en fejkad match.

Några år senare förlorade Jezhov än en gång – då sitt liv. Han visste inte att han hade spelat schack med Döden, långt före Bergmans sjunde insegel.

Butler liknade spelet vid tjurfäktning, men frågan är om schackmästaren är en fäktare eller en tjur. Instinkt och intuition är kanske viktigare än intelligens. Alltför sällan ser man skickliga spelare utstråla en intellektets mångsidighet.

Gränserna mellan galenskap och genialitet suddas ut, vilket kanske var schacks kardinalkaraktäristikum. Legendaren Bobby Fischer, den elegantaste schackspelaren genom tiderna, tecknas med burleskhetens bjärtaste färger. Han ville bokstavligen slita sina motståndare i stycken, medan han glodde med sina hotfulla ormögon på sina offer, likt boxaren Muhammed Ali.

Fischer var galen i all sin briljans. Han var konstnär medan Carlsens stilart snarast liknas vid oförsonliga automatstyrda drönarattacker. Fischer blev sinnesrubbad likt många schackspelare av klass. Han blir en rabiat antisemit, trots att han själv var jude, får förgiftningsbid, flyr mänskligheten och dör vid just 64 års ålder.

BUTLER SER SCHACK som en beroendeframkallande drog. Många blir slavar under sitt spelbegär, ”en intellektets Bermudatriangel”. Författaren till och med efterlyser ett AA för dessa beroende knarkare på det att de ska undslippa sinnessjukhusens martyrier.

Beskrivningen rör mig på djupet. Eftersom den är självupplevd. I mina tonår tillhörde jag de lovande

spelarna här i landet. Kväll efter kväll i rökiga schacklokaler gjorde att mina redan onda mardrömmar invaderades av groteska schackfigurer som drev mig ut i kusliga ödelandskap befolkade av vidunderliga varelser.

Jag räddades av Stefan Zweig. I hans ”Schachnovellen” hålls en viss Dr B inspärriad och isolerad av nazisterna. I en nervkittlande scen lyckas han sno åt sig en schackbok med gamla mästarpartier. Han lär sig partierna utantill och för att fullt ut kunna spela med sig själv i tanken, lyckas han dela sitt psyke i två, en vit och en svart del. Men till slut bryter han förstås ihop.

Aldrig har något litterärt verk påverkat mig så avgörande som denna Zweigs sista bok. Helt identifierad med gallermannen, på gränsen till personlighetsupplösning, avslutade jag abrupt min schackbana. Men frågan är om inte detta opus influerade exilförfattaren än djupare; det kan läsas som ett illavarslande förbud. En tid efter sitt avslutade verk tog Zweig sitt liv.

DETTA ÄR ALLTSÅ vad som står på spel, kanske inte livet men väl förnuftet. När Butler skriver om matchen mellan Carlsen och Sergeij Karjakin i den ljudisolerade glasburen på Manhattan kanske Carlsens avgörande damoffer i den sista matchen på ett symboliskt plan kan ge något av en matadors slaktlycka. Förutom den tärande känslan att i nästa rum står datorn för vilken schack varken är sport eller konst – eller en förlorad romantisk tradition. ■

Krönikan har också publicerats i Sveriges Radio P1 OBS

Kan man bli galen av schack?

ARYAN TARI

”Jag tror att man kan bli lite galen som person om man bara håller på med schack och inte har några andra intressen eller hobbies vid sidan av. Bara schack hela tiden kan man absolut bli galen av!

En bra hobby för schackspelare? Människor är så olika och gillar olika saker, så det finns nog inget bra svar på det.

ROLAND EKSTRÖM

”Myten om galenskap i schack är uppblåst av elaka mäktiga män som vill förstöra Bobby Fischers rykte för att han vände dem ryggen. Schack sägs ju utveckla logiskt tänkande, så världsmästaren får inte berätta för världen att de är skurkar.

Filmerna om Fischer försöker göra sken av att vara sakliga och pro Fischer, och tyvärr framgångsrikt. Allt i filmen *Pawn Sacrifice* är lögn, enligt Fischers sekundant Bill Lombardy.

JONATHAN WESTERBERG

”Vem som är frisk, sjuk, galen eller ett geni tillfaller i någon mening omgivningen att avgöra. Schacket välkomnar, av naturliga skäl, de som är genier i schack. Den intressanta frågan är vad som händer när schackgeniet blir tvunget att följa generella samhällsnormer. Det bästa sättet att undvika galenskapen kan då bli att undvika samhället, och i stället behålla kontakten med den gynnsamma schackmiljön.

Helt identifierad med gallermannen, på gränsen till personlighetsupplösning, avslutade jag abrupt min schackbana.

Europas största turnering

Stora internationella öppna turneringar är speciella. En glad amatör kan få möta riktigt bra motstånd och de starkaste spelarna slåss om attraktiva prissummor. I Grenke Chess Open får vinnaren förutom 20 000 euro dessutom en plats i nästa års huvudturnering.

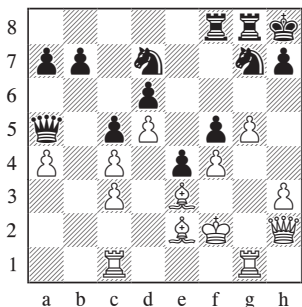
Just superturneringen är en anledning till att Grenke blivit så populärt. Att tio spelare från den yttersta världseliten sitter längre bort i samma lokal skapar en speciell atmosfär.

Martin Jogstad

Sydvästtyska Karlsruhe bjöd på en mäktig inramning. Mycket fokus låg givetvis på 14-årige underbarnet Vincent Keymer som ifjol stod för vad många valt att kalla den största skrällen någonsin, då han som 99:onderankad vann hela tävlingen. I år fick han det tuffare, men Keymer lyckades skapa lovande ställningar i flera partier. I första ronden väntade en laddad sammandrabbning med ingen mindre än världsmästaren själv:

- Vincent Keymer
- Magnus Carlsen
- 🌐 Karlsruhe 2019

Carlsen vann superturneringen. Mot Vincent Keymer var han dock illa ute.

Efter att Carlsen tidigt spelat ...xc3, en idé som Petrosian framgångsrikt introducerade för 60 år sedan för att begränsa vits motspel på damflygeln, flyttades partiets fokus till g-linjen. I följande ställning har Keymer fått in g2-g4-g5, och med en terrängfördel på kungsflygeln fanns goda vinstchanser.

30.g6?

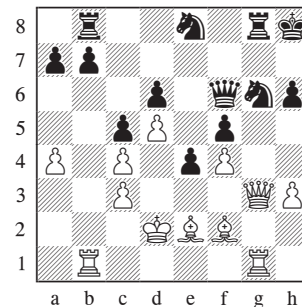
Ett felbeslut. Förutom att bonden blir svag tillåter det svart att läsa

kungsflygeln med fint spel för sina springare. Objektivt är det fortfarande lika men Carlsen kunde snabbt manövrera ut sin unge motståndare.

30.h4! i hopp om att spela h4-h5-h6 följt av eventuellt g5-g6 ger klar fördel. En möjlig variant är 30...e8 31.h5 b6 32.h6 c8 33.b1. Då svarts pjäser är ihopklumpade på kungsflygeln kan vit börja blicka mot damflygeln igen.

En dubbling på b-linjen följt av a4-a5 ligger nära till hands. Notera att svart inte kan ta på c3 eller a4 utan att tillåta motspel på damflygeln.

30. ♖g3!? med idén g5-g6 följt av ♖g3-h4 såg också lovande ut.
 30...h6 31. ♖b1 ♖b8 32. ♖g3 ♗d8 33. ♗e1 ♗e8 34. ♗d2 ♗f8 35. ♗f2 ♗e7 36. ♗e3 ♗f6 37. ♗d2 ♗xg6

Med bonde upp kunde Carlsen ro hem partiet i ett långt slutspel.

EUROPAS STÖRSTA turnering lockade till slut 1 482 deltagare, varav 12 svenskar. Med så många i samma lokal kan man fråga sig hur intensivt det blir med nio ronder på fem dagar.

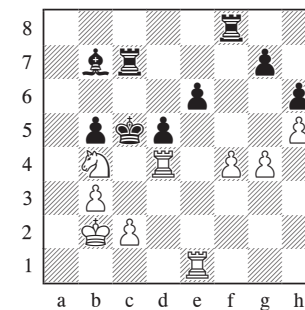
Svaret varierar som vanligt beroende på resultatet. Flyter partierna ens väg är det lätt att förbise försenade lottningar, stigande värme i den enorma spellokalen eller att arrangörerna av någon anledning valt att dunka öronbedövande musik i högtalarna inför rondstart. Har man en sämre dag på jobbet skapar de yttre omständigheterna en viss irritation. Fråga bara Irans supertalang Alireza Firouzja

Den iranska supertalangen Alireza Firouzja hamnade i dubbelt blåsväder.

som hamnade i blåsväder då han av politiska skäl vägrade spela mot sin israeliske motståndare. I ronden därpå fick han möta en 1900-spelare.

- Alireza Firouzja
- Antonia Ziegenfuss
- 🌐 Karlsruhe 2019

Svart är passiv och har en horribel löpare på b7, så vit går mot en bekväm vinst. Firouzja hade andra planer.

36. ♖xe6??
 Spelat med tanken att det är matt efter 36...xd4 37. c3† ♗c5 38. ♗d3†.
 36...xd4
 Hoppsan! Svarts torn stoppar matten. Det dröjde inte länge förrän turneringens största skräll var ett faktum.

SUMMERAT ÄR Grenke Chess Open en upplevelse alla schackspelare borde erfara, inte minst med världseliten ett ögonkast bort. Har du påskhelgen ledig nästa år rekommenderar jag varmt denna tävling! ■

OMDÖME

- Spelförhållanden ★★★★★
- Motstånd ★★★★★
- Stämning ★★★★★
- Åskådare ★★★★★
- Prisvärt ★★★★★
- Omgivning ★★★★★

” Flyter partierna ens väg är det lätt att förbise försenade lottningar, stigande värme och öronbedövande musik inför rondstart.

Nordiska mästerskapet Sarpsborg

Numera spelas Nordiska Mästerskapet vartannat år med sparsmakat deltagande från de allra bästa. Så var det inte när **Thomas Ernst** vann 1987. Han rapporterar från Norge.

Turneringen spelades i ett kombinerat konferens- och äventyrsbadhotell med en historiskt intressant omgivning:

- I närheten låg Olof den heliges park – döpt efter mannen som kristnade Norge.
- I den närliggande staden Halden fanns en stor fästning på det branta berg som Karl XII stormade vid sitt norska fälttåg. Det är en stor turistattraktion och relevant kanske för att Karl XII var en stor schackentusiast.
- Skorstenarna hos pappersmassa-fabriken var väl synliga, men några utsläpp märktes inte av – den är nog modernare än dito i Skutskär.

NOTERAT

- Inga incidenter inträffade under turneringen förutom att en spelare i den äldre veteranklassen flyttade en löpare från b7 till h3. Alla partier sändes live, så man kan undra vad sensorbrädet tyckte. Den svenske deltagaren, Ronny Kirppo, tog med sig bankjobbet till turneringen. Han hade ett spännande bondeslutspel, där motståndaren hade en avlägsen fribonde på h-linjen.
- I den yngre veteranklassen blev det **guld** till **Kristian Eriksson** från Varberg, bland annat efter remi i en fördelaktig drakställning mot Conny Holst, Limhamn.
- Den elvaårige talangen Aksel Bu Kvaloy rönte stor uppmärksamhet när han vann ett intressant löparslutspel i åttonde ronden. Publiken flockades kring hans bord. En ny Carlsen, tror

Prispallen i V65. Silver: Trond Støre, Direkte, Norge. Guld: Kristian Eriksson, Varberg. Brons: Conny Holst, Limhamn.

Foto: Arrangören

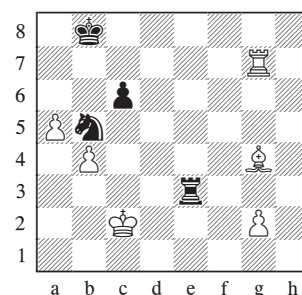
turneringsledaren.

- Den ende finske deltagaren var en trevlig äldre herre i stor hatt, från Porvoo (Borgå på svenska) fem mil öster om Helsingfors, som spelade Veresovs angrepp. Island hade också bara en deltagare: Helgi Ass Gretarsson som bildat familj och var med i toppen hela tiden.
- Det var fem kvinnor och lika många dampriser i turneringen, något för svenska arrangörer att ta efter!
- I blixturneringen hade jag det stora nöjet att spela mot den kvinnliga deltagaren, en ung norska. Efter remi mot juridikstuderande stormästaren Benjamin Arvola Notkevich lyckades jag komma tvåa efter suveräne Jonathan Westerberg, som tog full pott.
- Notkevich tog å sin sida silvermedalj i Nordiska, efter friskt angreppsschack med många preppar. Där gick det sämre för mig – de norska juniorerna är mycket teoristarka och

jag förlorade mot flera stycken.

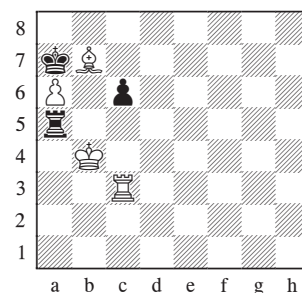
- Segraren Frode Urkedal studerar fysik vid Oslo universitet och har helhjärtat stöd av sin far och tvillingsyster. Vi är klubbkamrater i Farsta SK och han är nu kvalificerad till världscupen. I Nordiska gjorde han ett stabilt intryck och med strikt positionellt spel. I det avgörande partiet mot Jonathan Westerberg gjorde han ett undantag och spelade en gambit mot Janovskivarianten i damgambit. Det förde till ett fördelaktigt slutspel med torn och löpare mot torn och springare. I diagramställningen försökte Jonathan kontra med ett motangrepp på de svarta fälten.

- Frode Urkedal
- Jonathan Westerberg
- 🌐 Sarpsborg 2019

50.♔d1! stoppar motspelet genom att beröva svarts torn på b3-fältet. 50...♖e4 bemöts med 51.♗g4 och 50...♘c3 med 51.♙f3! ♘b5 52.♙d2. Som Urkedal påpekade blir vinsten enklare efter byte av lätta pjäser, då vits fribönder inte går att stoppa. I stället spelade han 50.♙d7?! och svart lyckades offra springaren för vits fria g4-bonde och ta vits b4-bonde.

Följande slutspel uppstod:

Den nordiska mästaren Frode Urkedal spelar för Farsta i Elitserien.

Foto: Arrangören

Vit tryckte mot c6-bonden och satte svart i dragtvång med tornbyte och vinst. Ett bättre försvar för Jonathan var att behålla kungen på b6 eller a7 (svarta fält) och hålla tornet bakom fribonden på a-linjen. Ställningen kan kanske vinnas genom framryckning av vits kung kombinerat med matthot, dock med förbehåll för pattrvändningar. Den finns dock inte behandlad i slutspelsverken av Euwe och Averbakh. Däremot finns ju det liknande partiet Capablanca-Tarrasch, S:t Petersburg 1914, där Capablanca gav upp allt för tidigt. En viktig skillnad är dock att löparen var av fel färg i det partiet. Frågan är om spelarna kände till detta.

Till sist: Max Wahlund hejade friskt på svenskarna och ropade deras namn vid prisutdelningen. Nästan alla normmän vet vem Magnus Carlsen är, något för SSF att ta efter? ■

OMDÖME

Spelförhållanden	★★★★★
Motstånd	★★★★★
Stämning	★★★★★
Åskådare	★★★★★
Prisvärt	★★★★
Omgivning	★★★★

” Nästan alla normmän vet vem Magnus Carlsen är, något för SSF att ta efter?

SM i Eskilstuna: nya mästare korade

I Eskilstuna var det fullt drag och ungdomsklasserna var inget undantag. Här är våra nya mästare.

FOTO: LARS OA HEDLUND

Junior-SM lockade ett urstarkt startfält. I en grupp som kantades av oväntade resultat visade Isak Storme högform. Efter förlust mot kamraten Milton Pantzar i rond tre reste han sig snabbt och vann fem partier på rad. I sista rondens säkrade en snabbremi guld. Silvermedaljen vanns av Hampus Sörensen, som i ett avgörande möte i sista rondens besegrade Pantzar. Baldur Teodor Petersson kunde samtidigt segla upp som trea efter en strålande turnering.

Grattis Isak! Öväntat med guld ellet var målet att vinna?

– Efter andraplatsen ifjol var målet naturligtvis att vinna!

Hur har förberedelserna varit innan SM?

– Huvuddelen gjorde jag under turneringen innan partierna. Jag försökte även vara seriös med sömn och höll igång lite fysiskt, något som jag tror är viktigt.

Sverigemästarklassen nästa år. Skulle du vilja se någon förändring i arrangemanget då?

– Egentligen inte, i alla fall inget stort. Kanske att klädkoden tillåter shorts men jag tror att jag kan klara att följa den även om den inte gör det!

Förebild bland svenska schackspelare?

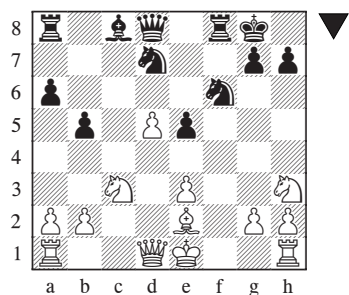
– Beundrar Tiger med sin publikvänliga spelstil. Ser annars naturligtvis upp till Nils Grandelius som är Sveriges starkaste spelare.

Det verkar finnas en spådom över Junior-SM de senaste åren. 2017 kom Kaan Kücüksari tvåa och vann året därpå. 2018 kom Storme tvåa och vann i år. Betyder det att Hampus Sörensen vinner nästa år?

□ Daniel Johnson

■ Isak Storme

♣ Junior-SM Eskilstuna

Genom turneringen visade Storme upp fint anfallsspel. Detta parti var inget undantag. I ställningen kan vits kung rockera in i säkerhet i nästa drag. Går det att stoppa?

14...b4!

Vits springare som håller det viktiga e4-fältet måste nu bort. 14...♖b6 är också ett bra drag.

15.♘a4 ♘e4!

Vits kung har nu fastnat i centrum. Samtidigt finns det

Isak Storme

JUNIOR-SM

Isak Storme	SS Manhem	7½/9
Hampus Sörensen	SK Rockaden	6½/9
Baldur T Petersson	Västerås SK	6½/9

inget bra sätt att skydda sig mot ... ♖h4.

16.♙f3 ♖h4† 17.♚e2 a5!

0-1

Ett av många bra drag. Med en löpare på väg till a6 och bara några sekunder kvar på klockan valde Johnson att sträcka fram handen. Efter exempelvis 18.♖e1 ♙a6† 19.♚d1 är vit helt körd. Allt vinner, till och med 19...♖xh3!! 20.gxh3 ♖xf3 då svarts pjäser briljerar.

I kadett-SM stod Gabriel Nguyen för en solid insats då han inte förlorade ett enda parti. Efter en trevande inledning med två remier började spelet stämma och vinsterna rulla in. I den sista rondens räckte det därför med en remi. Andraplatsen avgjordes på kvalitetspoäng i Victor Munteans favor för Alexander Hall.

Grattis Gabriel! Berätta lite om turneringen.

– Alltid taggad inför SM, som är årets roligaste turnering. Det är jättekul att hålla igång en vecka, det blir bara lite stressigt ju längre tid som går. Pressen att vinna ökar och motståndet blir svårare.

Hur förberedde du dig inför SM?

– För lite! Tränade inte alls under sommarlovet, men efter ett schackläger i Göteborg kom träningslusten tillbaka. Blev mycket taktik och många partier på nätet.

Något du skulle vilja ändra på inför nästa år?

– Nej, SM är bra som det är, dubbelronderna är bara lite jobbiga ibland!

Hände något roligt förutom schacket?

– Jag och mina rumskamrater kollade mycket film under tävlingen (kanske lite för mycket ibland..).

Svensk förebild bland schackspelare?

– Ingen direkt så, varje schackspelare kan vara en förebild under vissa stunder då de spelar ett intressant parti.

Gabriel Nguyen

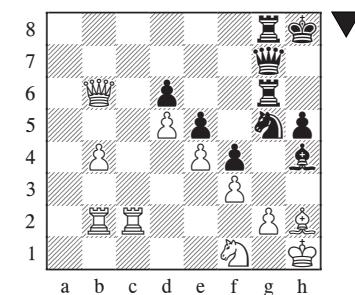
KADETT-SM

Gabriel Nguyen	Linköpings ASS	7/9
Victor Muntean	SSK Hammarö	6½/9
Alexander Hall	SS Gambit Norrtälje	6½/9

□ Gabriel Nguyen

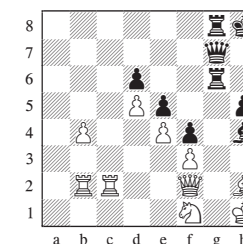
■ Akash Mitra

♣ Kadett-SM Eskilstuna

35...♙g3?

Nu försvinner attacken. 35...♘xf3!! är ett fantastiskt drag med planen att öppna upp g-linjen. 36.gxf3 ♙d8! är det svåra draget att se. Damen garderar g1 och måste bort. Efter 37.♖f2 ♙h4! är det remi.

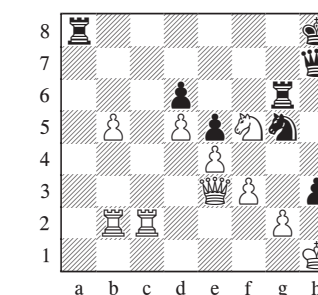

Analysdiagram

Vits dam kan inte lämna g1–a7 diagonalen utan att bli matt. En tänkbar fortsättning är 38.♖b6 ♙d8 39.♖f2 ♙h4 40.♖b6.

36.♙g3 fvg3 37.♘g3 h4

38.♘f5! ♖h7 39.♖e3 ♙a8 40.b5 h3

41.g3!

Det finns inte längre något motspel. Nguyen kunde enkelt vinna partiet.

41...h2 42.♙xh2 ♘h3 43.♖c1 ♙ag8 44.♙xh3 ♖xh3† 45.♙h2 ♖xh2† 46.♚xh2 ♙a8 47.b6 ♙gg8 48.♖h6 matt

Aven i Minior-SM förblev en spelare obeseegrad. Axel Falkevall visade var skåpet skulle stå och kunde säkra förstaplatsen med en remi i sista ronden. Kampen bakom honom blev desto jämnare då hela tre spelare hamnade på 6½ poäng. Alexander Ström-Engdahl knep till slut andraplatsen följt av Linnea Johansson-Öhman som slog fyran Jung Hyun Seo i den sista ronden.

Grattis Axel, hur kändes det att spela?

– Ungefär som tidigare år, skönt med en jättestor spellokal!

Hur har du förberett dig inför SM?

– Mycket taktik, jobbat med Woodpecker-boken.

Om du fick ändra något med SM inför nästa år?

–Hm. Försöka sprida ut bräderna i de yngsta klasserna bättre. Ibland blir det lite trångt.

Hände något roligt förutom schacket?

– Spelat en hel del innebandy hemma. Promenerat ganska mycket.

Svensk förebild inom schacket?

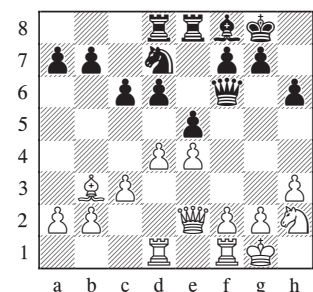
– Emanuel Berg, gillar hans böcker om franskt!

□ Axel Falkevall

■ Alexander Ström-Engdahl

Minior-SM Eskilstuna

1.d4 ♘f6 2.♔g5 e6 3.e4 h6
4.♔xf6 ♗xf6 5.c3 d6 6.♘f3 e5
7.♔c4 c6 8.♘bd2 ♔e7 9.♗e2
♔g4 10.h3 ♔xf3 11.♘xf3
♘d7 12.♔b3 0-0 13.0-0 ♔f8
14.♔ad1 ♔ad8 15.♘h2 ♔f8

I rond sex utspelade sig ett finalmöte mellan ettan och tvåan. Partiet började som Trompovsky och nådde diagramställningen ovan. Kan du gissa hur vit skrapade fram vinstchanser ur denna tysta ställning?

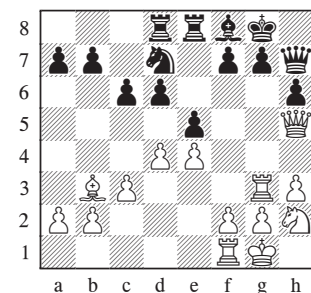
16.♔d3!

Ett fint drag med planen att dra över tornet till kungsflygeln.

16...♗g6?

Damen ställer sig nu rätt i skottzonen. 16...d5 hade varit bättre med jämnt spel.

17.♔g3! ♗h7 18.♗h5

Axel sätter stor press på svarts ställning.

18...g5

Svarts kung blir alldeles för svag. Det gäller bara för vit att öppna upp ställningen. 18...d5 var fortfarande nödvändigt.

19.♘g4 ♔e7 20.f4 ♗g7 21.fxe5 dxe5 22.♔gf3

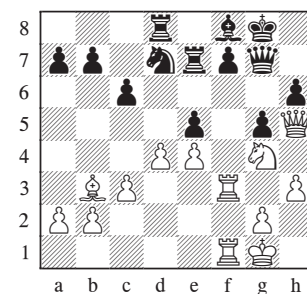
1-0

Axel Falkevall

MINIOR-SM

Axel Falkevall	Trojanska Hästen	7½/9
Alexander Ström-Engdahl	SS Manhem	6½/9
Linnea Johansson-Öhman	Järfälla SS	6½/9

Det går inte att gardera f7, så svart gav upp.

Årets schackfyramästare blev Edward Harlin från SS Luleå. Totalt deltog 175 deltagare.

Knatte-SM spelades i en bergergrupp där alla mötte alla. Ibland kan det då bli ett finalmöte i sista ronden. Så var fallet för Oscar Morell och Sixten Tran, som hade samma poäng inför den sista ronden. I ett spännande och jämnt parti drog Morell det längsta sträet. Bronset kneps av Jung Hoon Seo på kvalitetspoäng.

Grattis Oscar, hur var det att spela i Eskilstuna?

– Jättebra! Allt var roligt och spellokalen var jättestor.

Hur förberedde du dig under SM?

– Preppar innan partierna men vill samtidigt ta det lugnt så jag är laddad inför partierna.

Hände något annat förutom schacket?

– Slappade mycket!

Skulle du vilja se något annorlunda inför nästa år?

–Det hördes en del från cafeterian. Hade gärna velat ha den mer avskild från spellokalen.

Svensk förebild inom schacket?

– Hans Tikkanen. Tränar mycket med Woodpecker-boken.

Oscar Morell

KNATTE-SM

Oscar Morell	Lunds ASK	36/39
Sixten Tran	Trojanska Hästen	34/39
Jung Hoon Seo	Trojanska Hästen	32/39

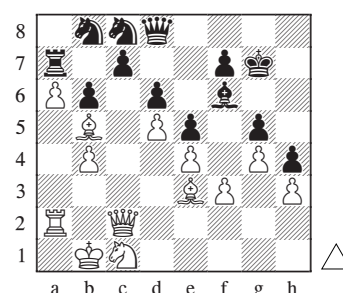
Baldurs fästning

I **JUNIOR-SM** uppkom en komisk ställning i rond två. Svarts pjäser var ihoptryckta under ett 60-tal drag, men det var inte enkelt för vit att bryta igenom. Här följer tre diagram längs vägen.

□ Milton Pantzar

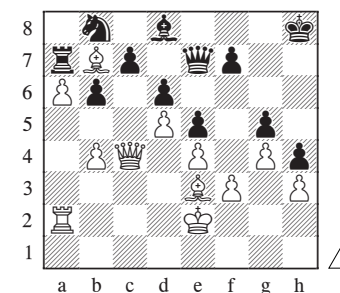
■ Baldur Teodor Petersson

Junior-SM Eskilstuna

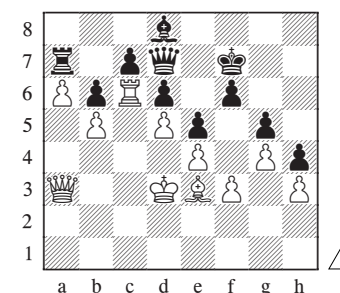

Ställningen efter 37 drag.

Aron Nimzowitsch har sagt att springaren är den bästa blockadpjäsen – den behåller samtidigt aktiva uppgifter. Här är tornet på a7 en statist, liksom svarts övriga pjäser.

Ställningen efter 59 drag. Ett springarpar har bytts bort.

Ställningen efter 99 drag. Låt oss se vad som hände i partiet.

100.♔xb6 cxb6 101.♗xd6 ♗xd6 102.♔xd6 ♔e7

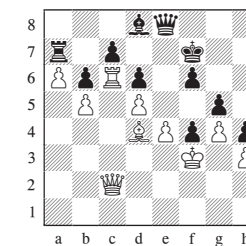
Även om vit står bättre är det inte lätt att vinna.

103.♔c6 ♘d7 104.♔c4 ♔a8 105.d6? ♔xa6!

Och svart vann – efter 124 drag.

HUR BORDE VIT ha spelat? Med tanke på att svarts pjäser är inlåsta på damflygeln är bondeframstöten f3-f4 en möjlighet, men när och hur? Vi testar i det sista diagrammet.

100.f4!? och svart kan slå på två vis.
a) 100...gxf4? 101.♔f2 och ♔xh4.
b) Bättre är 100...exf4 101.♔d4 ♔e7 102.♔e2 ♔d8 103.♔f3 ♔e7 104.♗c3 ♔d8 105.♗c2 ♗e8

Nu ser 106.e5 bara ut att leda till remi. Kan vit vinna? Vad tror läsarna? Hör av er!

Carlsen bättre än någonsin

Inspirerad av Alpha Zero?

Efter några år med lite sämre resultat var Magnus Carlsen hösten 2018 nära att förlora positionen som världsetta. På frågan om sin favoritspelare svarade han ”Mig själv – för tre-fyra år sedan.”

Efter tolv raka remier mot Fabiano Caruana i VM-matchen i London verkade han genomgå en förvandling. Sedan dess har han offrat bönder i vart och vartannat parti, ändå inte förlorat ett enda och dessutom vunnit alla turneringar. Är han inspirerad av Alpha Zero?

”Det är svårt att inte bli det”, svarar hans chefssekundant **PETER HEINE NIELSEN** när TfS frågar. ”Även om han nog är den minst datorinspirerade i världseliten. Magnus är praktiskt snarare än vetenskaplig. Men visst spelar han mer aggressivt nu.”

Peter Heine har kommenterat ett parti från Shamkir Chess i april, som Magnus vann på 7/9, två poäng före närmaste förföljare.

- Sergej Karjakin
- Magnus Carlsen
- ♟ Shamkir Chess

1.e4 c5!?

Kanske överraskande med tanke på turneringsläget. Magnus ledde med ½ poäng före Karjakin, som alltså var den som behövde vinna. Ändå var Magnus trogen sin Sveshnikov, en öppning som har ett solitt rykte men som också ger vit chansen att få ett komplext parti, som man kunde se vid VM-matchen i London.

2.♟f3 ♘c6 3.d4 cxd4 4.♟xd4 ♟f6 5.♟c3 e5 6.♟db5 d6 7.♟d5!?

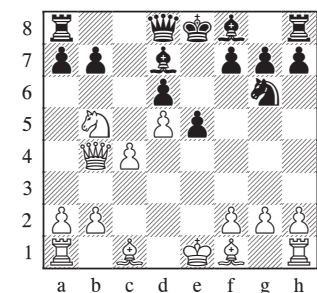
Karjakin tar upp den kastade handsken och följer i Caruanas fotspår. Efter London har Magnus vunnit med svart mot Jordan Van Forest i Wijk Aan Zee och David Navara tidigare i denna turnering.

Efter partiet sa Magnus att han var nöjd över att se 7.♟d5, då det alltid blir spännande ställningar. Motorerna föredrar vit, men många spelare verkar underskatta den mänskliga

faktorn – att svarts ställning är lättare att spela då hans mål är att angripa kungen. Vit måste å sin sida balansera positionella framsteg på damflygeln med att oroa sig för sin kungssäkerhet.

7...♟xd5 8.exd5 ♟e7!?
 Draget från sista partiet i VM-matchen. 8...♟b8 är jämnstarkt och spelades i parti 8 och 10 i London, vilket gjorde det omöjligt för Karjakin att veta vad som skulle komma.

9.c4 ♟g6 10.♟a4 ♟d7 11.♟b4

11...♟f5

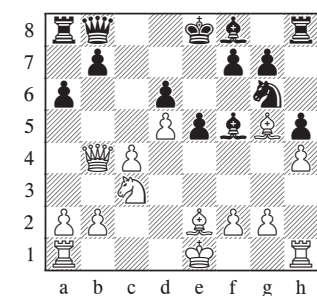
Återigen draget från 12:e partiet i London. I sarspelet valde däremot Magnus 11...♟b8. Den teoretiska debatten pågår och slutsatserna är ännu inte dragna.

Att det dyker upp en öppning med en oas av nya intressanta ställningar är inte vanligt på högsta nivå idag.

12.♟a4 ♟d7 13.♟b4 ♟f5 14.h4 h5 15.♟g5!?

Karjakin var förstås förberedd och spelar det kritiska draget. Caruana spelade 15...♟e3 och fick problem innan partiet kontroversiellt togs remi.

15...♟b8 16.♟e2 a6 17.♟c3

17...♟c7

Först här är det tekniskt sett ett nytt drag, då 17...♟f4 18.♟f1 ♟e7 19.♟xe7 ♟xe7 spelades i Houdini-Stockfish. Magnus idé är annorlunda och mera mänsklig. Han vill inte lämna sin kung i centrum utan tar sig tid

att sätta den i säkerhet innan han börjar angripa kungen. Att det kostar h5-bonden har ingen betydelse. Svart spelar för matt!

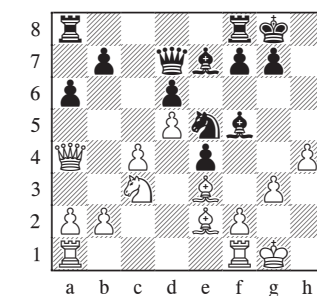
18.g3 ♟e7 19.♟e3 e4!

Ett nyckeldrag. ...♟f8-d7 för att gardera h5-bonden innan svart rockerar är möjligt, men detta är mera lockande då springaren på e5 får kontakt med d3- och f3-fälten och börjar få vits h2-h4 och g2-g3 att se ut som försvagningar.

20.0-0 0-0 21.♟xh5 ♟e5 22.♟e2 ♟d7

Vit har vunnit en bonde, men svart siktar direkt in sig på de sårbara punkterna i vits ställning: 23...♟g4 följt av en invasion på f3.

23.♟a4

23...♟c8!

Undviker såklart dambyte, och förnyar samtidigt hotet ...♟g4.

24.c5!?

För ambitiöst, och nu tar svart över. 24.♟d1! borde spelats för att kontrollera g4-fältet. Svart står fint efter 24...♟xc4 25.♟xc4 ♟xc4 26.♟d4, men det var vits bästa. I partiet blir det värre, mycket värre.

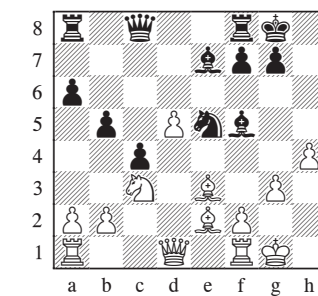
24...♟xc5 25.♟xe4 c4!?

Magnus var nöjd med detta drag efter partiet. 25...b5 var också möjligt, vilket tvingar vit att spika sina egna pjäser med 26.♟c2. Efter Magnus drag är dock också 26.♟c2! bäst, så varför tvinga vit att hitta rätt?

26.♟c3 b5!

Magnus sa att han såg 26...♟d3 27.♟xd3 ♟f3+ 28.♟g2 ♟xh4+ med remischackar, men även om det skulle vara bra med tanke på att han ledde turneringen var hans angrepp för frestande för att inte spela vidare.

27.♟d1

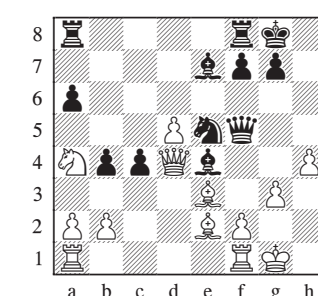
27...b4!

Ytterligare ett kraftfullt drag. Visst, det förstör svarts bondestruktur, men viktigare är att det jagar bort vits springare långt bort från kungsflygeln, där partiet kommer att avgöras. Draget ger också svarts löpare tillgång till e4-fältet.

28.♟a4 ♟e4 29.♟d4

29.f3 ♟h3! vinner för svart.

29...♟f5

30.f4?

Logiskt men inte tillräckligt. Den absolut sista chansen var 30.f3! då vit klarar sig efter 30...♟xf3+ 31.♟xf3 ♟xf3 32.♟f4. Bättre är 30...♟xf3, men efter det iskalla 31.♟ae1! är vit med i matchen.

30...♟g6!

Ett fint mellandrag. 30...♟d3 31.g4! ♟h7 32.h5 är inte lika klart. Partidraget angriper g3-bonden och tvingar vit att lämna bonden på f4 ogarderad.

31.♟f2 ♟d3 32.h5 ♟f5!

Den stora skillnaden är att efter 33.g4 kan svart spela 33...♟xf4, då löparen på f2 blockerar för tornet på f1.

32...♟xf4 ser starkt ut, men efter 33.♟ae1 ♟f5 34.♟g4!! svänger partiet, då 34...♟xg4 35.♟xe4 ♟e2+ 36.♟g2! vinner för vit.

33.♟g4

Bättre var 33.♟xd3, men svart står ändå på vinst hur han än slår tillbaka.

33...♟xg4 34.♟xe4 ♟d6

Hotar att ta på f4, men huvudidén är att springaren på d3 täcker e1-fältet, vilket gör att svarts torn kan invadera via e-linjen.

35.♟g2 ♟ae8! 36.♟d4 ♟xh5!

Precis ända till slutet. 36...♟e2 37.♟f3! skulle byta damer, och ge vit lite hopp i ett dåligt slutspel. Efter partidraget är däremot 37...♟e2 ett dödligt hot då 38.♟f3 låter svart sätta matt på h2.

37.♟f3 ♟g6!

Verkar återigen långsamt, men precis som i drag 34 använder svart hotet mot f4-bonden till att uppnå det han verkligen vill.

38.♟h1 ♟e4! 39.♟f2 ♟fe8

0-1

Svart har flera hot: 39...♟xf4, 39...♟e2 eller 39...♟xf2+ följt av 40...♟e3. Karjakin hade fått nog och gav upp, vilket innebar att Magnus säkrade turneringssegern en rond innan slutet, och tog sin fjärde vinst mot 7.♟d5. Likheterna med Kasparovs dominans som svart i Kungssindiskt dyker osökt upp. ■

REFLEKTION

Schack i Uppsala, matematik och elotal

Schack är ju världens äldste spel, som framgår av Frans G. Bengtssons förord till Gideon Ståhlbergs bok *Schack och schackmästare 1959*. Den förre beklagar att schackspelet är den enda av idrotter som behandlas av TT med överlägsen nonchalans, ett påstående som står sig än idag.

Med anledning av den intressanta artikeln om Ored Karlin i Tfs 2019/1 vill jag gärna ge en återkoppling till dagens (och gårdagens) Uppsala. Därefter följer en jämförelse med matematiska dataprogram och en förutsägelse om en liknande utveckling inom schacket. Enligt författarens åsikt finns redan facit tillgängligt!

Vi ska diskutera schackets status i min barndomsstad och nuvarande hemstad Uppsala. Här huserade John Collet och Fritz Kaijser på 30-talet, på Norrlands nation, där jag dansat otaliga gånger. Den förres barn och barnbarn spelar ännu i Wasa Schackklubb, medan den senares släkting, Sten Kaijser, blev min förste handledare i matematik därstädes. Han spelar fortfarande Kaijser-gambiten!

Under min doktorsmiddag i januari 2003 berättande den blivande rektorn att han haft den berömde Carl Hylten-Cavallius (Hylta-Kalle) som lärare i matematik i Lund. Till saken hör att Hylten-Cavallius skrev den eminenta läroboken *Matematisk analys* som resulterade i att många studenter på 50- och 60-talen fick skriva om matematikproven flera gånger.

När jag studerade teknisk fysik i Lund visste jag inte att Lund var bäst i Sverige på matematik, det stod inte i pressen. I slutet på 60-talet gjordes matematikkurserna om så att fler studenter skulle klara proven. Detta svarar mot att fler och fler schackturneringar har kortare betänketid så att man ska hinna spela på helger eller efter jobbet. Exempelvis har KTH en egen schackklubb som träffas regelbundet på onsdagar, deras blixturneringar brukar vinnas av Gabriel Svorono, som spelat remi mot

Foto: Nordiska Mästerskapen, Särpsborg

THOMAS ERNST är stormästare i schack, doktor i matematik och dansar folkdans

undertecknad.

Och visst har matematik och schack kopplingar.

■ På det matematiska Mittag-Leffler-institutet i Djursholm finns ett schackspel för gästerna och Philidors bok om schackstrategi finns i dess eminenta bibliotek.

■ I Danderyds Schackklubb spelade två lovande juniorer, Caspar Carleson och Tom Wedberg, tillsammans med Sten Kaijser. Caspar vann min juniorgrupp i mitt första SM i Bollnäs 1973.

■ Caspars far Lennart var professor i Uppsala och fick Abelpriset, matematikernas Nobelpris.

■ Efter TV-serien Snilledrag kom ett annat TV-program om Lennart Carlesons handledare Arne Beurling. Han var den som övertog Einsteins rum i Princeton University. I detta TV-program förekom vissa schackmotiv, som antydde ett samband mellan de stora konstärterna matematik och schack!

PÅ MATEMATISKA institutionen i Uppsala finns för närvarande, förutom Sten Kaijser, numera pensionerad, minst två schackspelare. En österrikisk gästprofessor i matematik, Stephan Wagner, vann nyligen överlägset UASS blixttävling.

Schacket har numera nått en sådan nivå genom analysmotorerna och livesändningarna att det kan karakteriseras som en matematisk vetenskap.

I detta TV-program förekom vissa schackmotiv, som antydde ett samband mellan de stora konstärterna matematik och schack!

Motorerna ger ju en bedömning i decimaltal av värdet av en bonde. Detta har man insett i vissa länder och startat schackuniversitet, där stormästare avlönas.

Inom matematiken har varje doktorand en handledare, som i princip präglar doktorandens fortsatta karriär. Svenska juniorer vet idag inte hur de ska träna, de verkar tro att det räcker med att spela blix på nätet eller på sin fritid, så som man gjorde på 70-talet i England. Men det fordrar mycket djupare träning om man vill förkovra sig. En svensk junior fick nyligen besök av en ledande stormästare, som uppmanade honom att träna mer seriöst. Men hans föräldrar, som är mycket stolta över sin begåvade son, anmälde honom istället till en avancerad överkurs i matematik.

Elotalen är ett rankingsystem som skapades av den ungersk-amerikanske fysikprofessorn Arpad Elo (1903–92).

Formlerna för beräkningen grundar sig på normalfördelningen. Dessa formler, som bygger på differenser mellan spelarnas tal, utgår implicit från att ingen har ett tal under 2200. Men numera finns schackspelare med alla möjliga låga tal! De kan delas in i två grupper, dels spelare med ursprungligen gamla tal över 2200, dels nya spelare som tidigare bara hade nationella tal.

Det har inneburit att elotalen genomgått en inflation i och med att starka spelare från fattiga länder spelar året om och vinner mot svagare spelare från rika länder.

1) Svagare spelare från fattiga länder, eller deras organisationer, har helt enkelt inte råd eller vilja att skaffa Elotal, eller att höja talet.

2) Resultatet blir att spelare från rika länder, exempelvis franska juniorer, med en hyfsad spelstyrka, som kanske inte hinner spela särskilt mycket, eller inte vill resa till fattiga länder, behåller ett lågt tal. Trots sina låga tal kan dessa spelare förbereda sig mot titelhållare och spela starkt.

3) Resultatet blir en förskjutning av Elotalen i den rika delen av världen, vilket bland annat syns i veteran tävlingarna, där många hyfsade spelare har låga tal.

4) Anledningen till detta fenomen är bland annat att svagare eller medelstarka spelare i fattiga länder inte har lika stora möjligheter att spela i rikare länder och därmed inte drabbas lika hårt av denna rankinginflation. Som exempel kan iranska spelare,

som visserligen har datorer men inte har råd att resa utomlands, vara kraftigt underrankade.

Professor Elo, som var en av de starkaste spelarna i USA på 40-talet, skulle ha vänt sig i sin grav. Elotalen var ju en utveckling av Harknesstalen på sin tid. De nya talen borde kanske byta namn?

Dataprogrammet Mathematica är matematikens motsvarighet till Chessbase, och används redan av skolbarn i Estland och Australien. Det är mycket avancerat och kan användas till alla möjliga beräkningar mellan himmel och jord. Tyvärr är priset därefter, liksom för Chessbase.

Jag har under tre Mathematicakonferenser i Frankfurt fått veta att supporten får lösa alla möjliga problem och förklara på ett språk som förstås av användaren. Utan handledning är det svårt att behärska programmet, det är närmast en livsuppgift.

Men vem som helst kan lära sig att använda både Chessbase och Mathematica relativt snabbt utan att bli djupare expert, exempelvis att knappa in schackpartier eller skriva in matematiska formler. Snarare än programmerare blir man sekreterare. Frågan är om det skulle löna sig ekonomiskt att starta ett företag som lär ut både Chessbase och Mathematica nationellt eller i hela Norden?

År 2000 blev jag erbjuden att börja jobba för ett företag i München, som hjälpte den tyska industrin med matematiska och fysikaliska beräkningar. Ett par år senare gick företaget tyvärr i konkurs.

Det finns alltså idag ingen officiell support för varken Chessbase eller Mathematica i Sverige – så dessa ideer kan kanske vara något att fundera över när kansliet nu flyttar till Uppsala! ■

VART TOG DE VÄGEN?

Kappsäck på Malta

Roland Ekström spelade för det svenska landslaget på 80-talet, men flyttade till Schweiz när en schackklubb lovade honom ett restaurangjobb. Idag bor han på Malta och planerar för nästa drag på världskartan. Möt en minimalistisk spelhaj med fötterna på jorden. Men först en liten prolog.

TEXT AXEL SMITH

Juli 2003

Ledarna på schackförbundets resor har större inverkan än de kanske kan tro. Vid min första utlandsturnering hjälpte Björn Ahlander till med schacket, men ställde också två frågor som betydde mycket för mig. Dels undrade han om vi visste varför Ferdinand Hellers blev bättre än alla andra. Ingen kom på det rätta svaret.

– Han tränade mer, sa Björn. Så enkelt var det.

Dagen därpå kom nästa lärdom.

– Visste ni att Mahatma Gandhi bara ägde sju saker när han dog? Hade det inte varit härligt att ha alla sina saker i en kappsäck och bara kunna resa iväg?

Mars 2018

Björn Ahlander har besök i sin stora och prydliga villa i västra Malmö. Roland Ekström är mellan två lägenheter på Malta och har packat ryggsäcken för att besöka en god vän.

– Det enda han behöver är en laptop, ett kreditkort och någonstans att bo, säger Björn. Han kan ha alla sina saker i en kappsäck – visst låter det härligt?

Roland Ekström

Född: 22 maj 1956

Bor: Swieqi, Malta

Familj: En syster med barn och barnbarn

Yrke: Pokerproffs

Klubb: Nimzowitsch (Schweiz), Lunds ASK

Meriter: Svensk juniormästare 1972, IM 1982, schweizisk mästare 1988, 1999, 2001 & 2008, GM-normer vid EM 2001 och Lag-EM 2009.

Förebilder: Spelare med extrem spelstil, såväl Ulf Andersson ("bergfast") som Mikhail Tal ("hyperaggressiv").

Säger: "Folk borde läsa rödluvan igen och fråga sig: Tänk om mormor (EU) är en varg."

Roland Ekström med två anställda vid pokerfirman "Snowie".

Roland Ekström växte upp ett par hundra meter från SK Rockadens klubblokal, och som 10-åring blev han medlem. Han gick dit varje fredag i många år för att spela och en av de äldre spelarna lärde honom att 1.e4 e5 2.♘f3 var ett misstag. Man måste först spela 2.♘c3 för att försvara sig mot motståndarens attack.

Roland var framgångsrik vid brädet, men prioriterade inte skolan lika högt och efter att han gått ut gymnasiet med medelmåttiga betyg tog han ströjobb här och där. Favoriten var när han delade ut posten på ett sjukhus och träffade horder av snygga och glada sjuksköterskor varje dag. Men efter ett bråk med chefen sa han upp sig.

1982 jobbade han med att gräva grop för 2 700 kr i månaden. Då ringde telefonen.

– Roland, min klubb har förlorat de fyra första ronderna i serien. Kom hit så fixar vi jobb åt dig!

Det blev en enkelbiljett till Zürich och med tre vinster hjälpte han laget att hålla sig kvar.

Det första jobbet som klubben ordnade var ett halvår i en restaurang.

SCHACKMILJÖN i Schweiz var annorlunda mot hemma. Klubbarna spelade i restauranger och bra spelare fick betalt. Rolands klubb vann lagmästerskapet ett par gånger och snart kom frågan om han kunde tänka sig att spela för landslaget. Han avböjde när förbundet inte kunde svara på vad som gällde under de tre årens karenstid.

Det var trevligt i det svenska landslaget och Roland lovade att förvarna den svenska förbundskaptenen när han var redo att byta, vilket han var några år senare. Då hade han ingen brådska att uppfylla sitt löfte; han hade ju tre år på sig. Men övergången registrerades direkt av Fide och han kände sig som en svikare.

De följande åren följde ständiga diskussioner om utländska spelare skulle få spela i landslaget och om de hade rätt att bli schweiziska mästare. Ibland visste Roland inte vad som gällde när han anlände till mästerskapet.

– Skaffa schweiziskt pass, sa förbundskaptenen.

Sagt och gjort, men när passet kom 1998 fick han också veta att han förlorat sitt svenska.

Någon månad senare höll det svenska hockeylandslaget på att diskas från OS i Nagano för att

Illustration: Ulf Billqvist

de spelat med en spelare som blivit amerikansk medborgare. Några år senare tilläts dubbla medborgarskap och Roland blev åter halvsvensk.

MED LANDSLAGSPELET kom förmånen att få Viktor Korchnoi som tränare. Förutom vid landslagsspel träffades de ett par gånger om året för att titta på spelade partier.

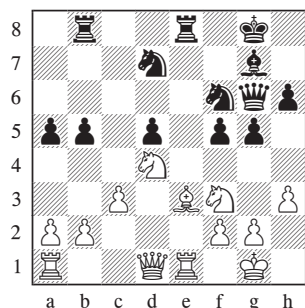
– Han gav gärna med nöje skarp kritik, och högst sällan beröm, minns Roland. Men jag gillar konstruktiv kritik!

De möttes första gången i en lagmatch 1983, då Rolands klubb ville sätta sin lägsta rankade spelare mot Viktor som ett slags slaktoffer. Bordsplaceringen var fri och de flesta klubbar gjorde så.

– Jag vill möta honom! sa Roland.

Efteråt kände han sig nästan chikanerad.

□ Roland Ekström
 ■ Viktor Korchnoi
 🌐 Schweiz 1983

» Protokollen sparar jag inte och dragen gick förlorade i en datorcrasch för trettio år sedan. Pjäserna kan alltså ha stått lite annorlunda, men det jag minns är framför allt hur han angrep på bägge flyglar trots att centrum var öppet. Det kändes nästan som att han hånade mig. Jag fann inget bättre än att offra bonde för att få motspel. Han bytte då av allt och vann.

Idag tänker jag att han visade sin verkliga klass och hittade ett undantag från regeln att angripa på flankerna när centrum är stängt. Vits pjäser stod inte tillräckligt aktivt för att kunna utnyttja svagheter bakom bönderna.

Jag är verkligen inte stolt över hur jag spelar. Det är sterilt och feigt, så om det stämmer att spelstilen avspeglar karaktären vore det deprimerande!

ROLAND KOM BRA överens med Korchnoi, även om de var antagonister vid brädet och hade ett infekterat särspel om det schweiziska mästerskapet. Andra personer kunde komma till Roland och beklaga sig för att de retat upp Korchnoi mot sin vilja – han var mycket stridslysten även utanför brädet.

Totalt blev det nio partier med två vinster och två remier för Roland.

NÄR EN ANHÖRIG gick bort 1994 var Roland med och rensade bland ägodelarna. Han slogs av hur mycket presenter och annat som bara legat och samlat damm. Vad behöver man egentligen? undrade han. Ju mindre man har, desto lättare är det att flytta.

Det var egentligen inte resandet han var ute efter – antalet semesterar utan schack eller poker är inte många. Han trivs bäst vid de schweiziska skogarna, men känslan att kunna ge sig av var guld värd.

Är minimalismen något du rekommenderar?

– Det hade slitit mindre på naturtillgångarna om folk skaffat färre saker. Men egentligen rekommenderar jag sällan något. Är rådet bra får man inget tack, är det dåligt får man ta skulden. Så jag rekommenderar bara var och en att tänka efter själv och fråga sig vad man vill. Man behöver inte följa strömmen.

Roland skaffade allt färre ägodelar och har kanske köpt tio schackböcker under hela sitt liv.

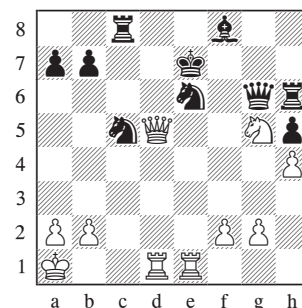
Vad har du för inställning till dina partier?

– Jag är verkligen inte stolt över hur jag spelar. Det är sterilt och feigt, så om det stämmer att spelstilen avspeglar karaktären vore det deprimerande! Men det beror kanske på bristande träning.

– Jag har aldrig spelat särskilt snyggt. Det känns ändå som bortkastad tid att skapa något som ingen ser. Det gäller även backgammon och poker. Om partierna hamnar i Chessbase är jag nöjd!

PÅ NÄSTA SIDA visar Roland en kungsmarsch som förtjänar att ses av fler. Partiet spelades vid det schweiziska lagmästerskapen 1995.

□ Roland Ekström
 ■ Daniel Campora
 🌐 Biel 1995

Vit har offrat två pjäser, men svarts kung är utsatt, vilket gör att han måste ge damen i nästa drag. Man har svårt att tro att det är svart som kommer att schacka 25 gånger under partiet!

23. ♖xe6+ ♜xe6

23... ♜xe6 förlorar efter **24. ♜d7+ ♔f6** **25. ♜xe6+ ♔g7** **26. ♜xc8** och vit har ett par bönder och mattangrepp.

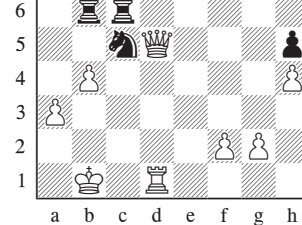
24. ♜xe6 ♜xe6 **25. b4**

Jagar bort springaren för att schacka på d7.

25... ♔g7+ 26. ♔b1 ♖b6 27. a3

Vit hotar **27. ♖c1** med pjäsvinst.

27... ♖cc6

28. ♖e1+?!

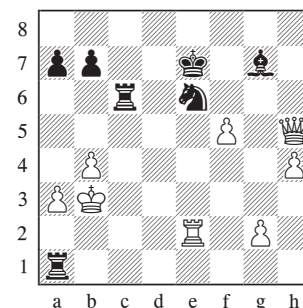
Tillåter svart att koordinera sig. Bättre är **28. ♜d8+ ♔f7** **29. ♜g5** och vit kan slå h-bonden med schack och störa springaren med **♖d5**. Den vill ogärna flytta på grund av **♖d7+**.

28... ♜e6 29. f4 ♖d6 30. ♜xh5 ♖d2 31. ♖e2 ♖d1+ 32. ♔c2 ♖a1

33. f5?!

Nu blir det under fötterna för den vita kungen.

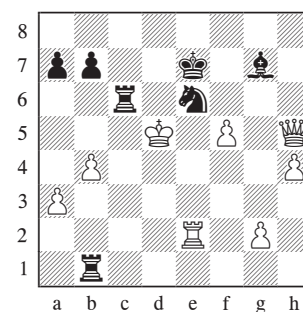
33... ♖c6+ 34. ♔b3

34... ♖b1+

24 år efter partiet meddelar Fritz att svart har många remivägar. En är **34... ♖c3+ 35. ♔a4 ♖xa3+ 36. ♔b5 a6+ 37. ♔b6 ♖d4+ 38. ♔xb7 ♖c7+ 39. ♔b8 ♔d8!** och tornet kan ta ut remischackar efter **40. ♖xe6 ♖c8+ 41. ♔b7 ♖c7+**. Under partiet räknade jag bara på **39... ♔a7+ 40. ♔a8** och vit vinner.

35. ♔a2 ♖a1+ 36. ♔b3 ♖b1+ 37. ♔a4 ♖a6+ 38. ♔b5 ♖b6+ 39. ♔a5 ♖a6+ 40. ♔b5 ♖b6+ 41. ♔c4 ♖c6+ 42. ♔d5

42... ♖d1+?

42... ♖d6+ 43. ♔e4 ♖b3! och vits kung kommer inte undan remischackarna efter **44. ♖e3 ♖d4+ 45. ♔f3 ♖f4+ 46. ♔e2 ♖b2+ 47. ♔e1 ♖b1+**.

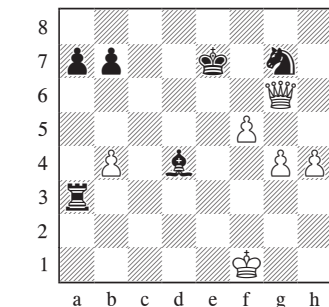
43. ♔e4 ♖c3 44. ♖e3 ♖xe3+ Skillnaden med svarts torn på c-linjen är att det blir hotat efter **44... ♖d4+ 45. ♔f3 ♖f4+? 46. ♔e2**

♖c2+ 47. ♔d1.

45. ♔xe3 ♖d3+?

Efter **45... ♖d4+ 46. ♔f3 ♖d3+ 47. ♔g4 ♜f8** är svart på gång med **... ♜d7-f6**. Vit står bra, men inget är klart.

46. ♔f2 ♖d4+ 47. ♔f1 ♜g7 48. ♜g6 ♖xa3 49. g4

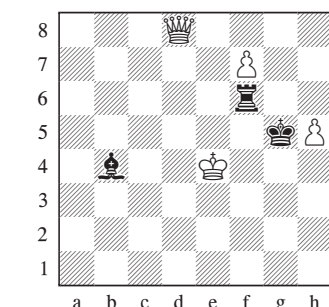

Utän springaren i angreppet har svart inget att komma med. Vits kungsflygelbönder kan lugnt marschera framåt.

49... a5 50. bxa5 ♖xa5 51. h5 ♜xf5 52. gxf5 ♖a6 53. ♜h7+ ♔d6 54. ♜xb7 ♖a1+ 55. ♔e2 ♔e5 56. ♜g7+ ♔e4 57. f6 ♖a2+ 58. ♔d1 ♖a1+ 59. ♔c2 ♖a2+ 60. ♔b3 ♖b2+ 61. ♔a4 ♖a2+ 62. ♔b3

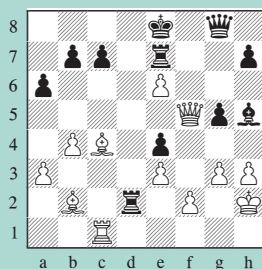
Ryssar tar gärna draguppreppningar för att visa vem som är boss. Det är ett genomgående tema även i detta parti.

62... ♖b2+ 63. ♔a3 ♖f2 64. ♜e7+ ♔d5 65. ♜d7+ ♔e5 66. f7 ♖c5+ 67. ♔b3 ♖f6 68. ♔c4 ♖d6 69. ♜e8+ ♔f5 70. ♔d5 ♔g5 71. ♜d8 ♖b4 72. ♔e4

1-0

□ Norberg Stull
■ Roland Ekström
⊙ Prag 1979

Vit drar och förlorar

Roland Ekström om SCHACKTRÄNING

Det blir mest före partierna. Då tittar jag på statistik för att hitta varianter som verkar bra. Det är verkligen inget jag rekommenderar – det blir inte djupgående.

ELITSERIESPEL

Vid ett av besöken hos Björn Ahlander blev Roland Ekström medlem i Lunds ASK. Han har därefter tagit silver vid Veteran-SM i snabbchack, men har ännu inte spelat seriespel.

Om jag skulle spelat skulle vi säkert inte vunnit guld. Kan jag då se mig som svensk lagmästare?

DIAGRAMSTÄLLNINGEN

Jag tänkte vinna enkelt mot jumbomannen i turneringen, men spelade uselt. Här räddades jag av de tjeckiska pjäserna. Vitspelaren blandade ihop kungen och damen och trodde att han schackade mig med nästa drag! 32. ♖xg5 och vit gav upp.

SK ROCKADEN HÖLL kontakten med Roland och han reste hem då och då för att spela och träffa familj och bekanta. I Schweiz träffade han sällan svenskar. Schacket var kul men också krävande. Han förstod Kasparovs uttalande om ”mental tortyr” och även Michael Wiedeneller, som vid ett besök i Schweiz hade ett långt parti med tre avbrottsställningar. Då la han sig på sängen, stirrade i taket och frågade: ”Gör man egentligen det här frivilligt?”

I början av 2000-talet hade det blivit för mycket schack. Förutom Rockaden, två klubbar i Schweiz och landslaget spelade Roland i Frankrike och Tyskland. Han gick på samma gång ur fyra klubbar och Rockaden följde med av bara farten. Först senare förstod han att han borde ha förklarat varför han gjorde som han gjorde.

Schackkarriären räckte nästan till en stormästartitel. Han tog två normer och gjorde ett tredje resultat som skulle varit en norm, om det inte varit så att orankade spelare just då räknades annorlunda under en tvåårsperiod. Det schweiziska förbundet skickade in en ansökan ett tiotal år senare men Fides svar var kort: ”It is not a norm”.

NÄR ROLAND EKSTRÖM flyttade till Schweiz trodde de flesta att han var schackproffs. De första åren bestod dock hans ersättning av att klubben hittade jobb åt honom. Längre fram försörjde han sig på andra spel: poker och backgammon, där han vann tre schweiziska mästerskap.

Backgammonmiljön är vitt åtskild schackets. Det pratas högt, pengar byter ofta ägare och rört är fört gäller inte. Ibland blir det missförstånd. Roland berättar om ett parti där spelarna gjorde upp om att dela på prispengarna, bara att den ena trodde att vinnaren skulle få 1 000 dollar extra, den andra att det var förloraren.

POKERSPELANDET började efter en snabbchacksturnering i Stockholm som 18-åring, då han vunnit en för honom stor prissumma genom att välja den svaga juniorgruppen i stället för att spela med seniorerna.

– Chicken, sa de andra. Vågar du spela poker om prispengarna?

Roland antog utmaningen och förlorade alla sina pengar. Därefter spelade han under två års tid poker nätterna igenom, men tog sedan en sexton år lång paus. Först när några bekanta började åka till kasinona i Österrike hängde han på. Ekonomiskt gick det ungefär jämnt upp.

Det som skulle sätta fart på pokerspelet var ett läkarutlåtande. Efter att ha provat på allehanda jobb i Schweiz hade han blivit deltids-sopgubbe i Basel.

– Hur kan du ha ett sådant jobb? frågade hans vänner. Du som är schackmästare.

Roland svarade som Michelangelo:

– Jag är bara en bacill i universum.

Han trivdes, även om han förfäradades av hur mycket användbart som krossades i soppressen. Jordens resurser gick åt. Hans chef förklarade:

– Folk betalar hellre för att kasta sakerna än att någon annan tar dem.

Men jobbet tog på hälsan och läkarna rådde honom att sluta. När han gjorde det år 2006 blev hälsan bättre, men som fyllda femtio märkte han att det blivit svårare att hitta jobb. Han började läsa pokerböcker seriöst och gick till det nyöppnade kasinot i Basel.

Det fina med schack tyckte han var att man inte kunde ljuga – alla

korten fanns på bordet – men i poker såg han en tjustning i det motsatta. Det ljögs och bluffades så mycket att man lärde sig att bli mer kritisk i livet.

Spelandet blev snart långtråkigt, men gav en god inkomst – vinsterna var dessutom skattebefriade. Efter några år frågade dock skattmasen var alla hans pengar kom ifrån.

– Jag har vunnit på poker.

– Det har du inga bevis på! Man kan vinna en gång men inte hela tiden. Det är inte trovärdigt!

Roland hade inga kvitton och blev ålagd att betala skatt. Han överklagade och förlorade både i första och andra instansen. Några på Skatteverket tyckte att han hade rätt, och sa att om han vann målet vid Bundesdomstolen skulle det öppna upp för fler pokerspelare. Det skulle emellertid kosta över 100 000 kr att överklaga igen och det tog inte slut där. Roland gav upp och betalade vad som krävdes.

– Det rätta för dig är att ta socialbidrag och sedan spela poker, sa en kvinna på Skatteverket.

DET VAR INTE aktuellt. Roland slog i atlasen. Var kunde han tänka sig flytta? Malta var ett av sex alternativ – det var billigt, hade ett varmt klimat och intressant arkitektur med många borgar och historiska byggnader. Antalet möblerade lägenheter avgjorde. När han landade tog det bara några timmar att hitta en passande lägenhet. Dessutom var Malta Europapokerns Mekka. Vinsterna var skattefria och han fick besked om att han inte ens behövde deklarerat.

ROLAND HAR TRIVTS bra på Malta och uppskattat att åter få prata svenska – 10 000 svenskar har sökt sig till ön. Vad gäller schack har det mest blivit fylleblixtar på lördagarna – öl och vitt vin flödar och alla är välkomna.

På samma nivå var den nya regel som det maltesiska landslaget informerade honom om: i stället för rörd-är-förd-regeln ska spelare uppmanas att känna på och flytta pjäserna fram och tillbaka medan de tänker. På det viset kan schack äntligen bli en publiksport.

”Jag förvånas inte längre över något, ”tänkte Roland. ”Det är som i Backgammon.”

Det var ett aprilskämt.

SÅ GJORDE MAFFIAN entré i den maltesiska pokersvärlden, och myndigheterna tog i med hårdhandskarna. Bankerna stängde konton, men Roland var beredd och hade ett par i reserv. När han öppnade ett av dessa frågade han om han kunde få slippa räntan. En ränteinkomst skulle göra att han var tvungen att deklarerat.

– Nej, det går inte att göra kontot räntefritt, svarade man på banken.

Roland gick till Skatteverket.

– Har du inte deklarerat? Då blir det straffavgift! Vi ska också undersöka varför du använt ditt kreditkort så lite.

Denna gång stannade kostnaden på ett par hundra euro.

ÅR 2019 HAR Malta dragit till sig miljonärer som köper EU-pass för 600 000 euro. Priserna rusar i höjden och Roland har sett sitt schampo bli tre gånger så dyrt. Det är åter dags att flytta. Först måste han göra sig av med allt som svenska bekanta dumpat hos honom på Malta. Packningen kommer att bli lätt, men vart han ska ta vägen vet han inte än.

– Jag avvaktar läget, det händer så mycket i Malta och världen just nu. Schweiz är nog det troligaste då jag får pension där om två år, men det kan också bli Sverige en period. Någon poker blir det i varje fall inte i Schweiz!

Hur trivs du med din tillvaro?

– Utmärkt! Så länge jag inte tänker på vad jag lärt mig om den kommande nya världsregeringen är jag nöjd.

– Hela mitt spelande är egentligen oviktigt – det hade varit bättre om man kunde göra något bestående. Den hyra man bör betala för att få finnas till är enligt min mening att skydda natur, djur, barn och de som inte kan försvara sig. Jag försöker göra detta lite. Vore jag en god man så skulle jag göra det mycket, men jag påstår inte att jag är en god man!

Vad tror du om schackets framtid?

– Det finns otaligt andra spel på nätet och kanske går det inte att klara den konkurrensen. Men det är inte heller bra att det utmålas att man kan bli galen av schack. ■

→ Läs vad Roland tycker om galenskap på sida 23.

” Den hyra man bör betala för att få finnas till är enligt min mening att skydda natur, djur, barn och de som inte kan försvara sig.

KÅSERI

Schackets många hus

Rapporterna om förbundets vision om ett schackets hus i Uppsala väcker minnen till liv. Var har man inte spelat schack? I tågkupéer, på färjan till Gotland, på fjällvandring – med och utan bräde. Jag är amatör i schackets värld, så till den grad att jag nog kan kalla mig professionell i den rollen. Men jag har fått tillfälle att tävla i, jag vet inte hur många, källarlokaler i Stockholmsförorternas hyreshus, på en brandstation i Nacka, i ett skyddsrum i Göteborg, i Blå hallen, och i Hässelby villastads Folkets Hus. Det sistnämnda är en vacker byggnad och där infann sig lite av samma känsla som i Sangerhuset i Sarpsborg, Norge, som stadens fackföreningars manskör, med drygt hundra år på nacken, vårdat.

Någon gång blev det schack i Medborgarhuset på Söder, åtskilliga gånger i det på Hägerstensåsen, liksom i det på "salongerna" på Söders Brännkyrkagata. Ursäktat citationstecknen, de är bara ett sakligt konstaterande, för där var det, som alla minns, ganska ont om svängrum. Vid vårt allsvenska lags senaste resa till Stockholm gick vägen till spellokalen genom tropiskt djungelklimat, till ackompanjemang av exotiska fåglars sång. Man kunde fundera på om Spånga naturbruksgymnasiums stora sköldpadda som kravlade fram till sin matskål skulle, på samma sätt som Tartakowers berömda orangutang, ge uppslag till någon överraskande spelöppning. På mitt bräde blev det dock motståndaren som höll i macheten, men som tur var svingade sig i stället mina lagkamrater högt i lianerna.

Klubbar har kämpat med olika lösningar; några fick arva en villa, andra hittade fruktbara samarbeten med PRO, eller, på den tiden, en jugoslavisk förening, eller, som nu aktuellt i Visby, med Röda Korset; schackklubben får lokalerna en kväll i veckan mot bistånd med bössinsamlingar. Min egen klubb, Burgsvik Alva SK, huserar i en biblioteksfilial efter tidigare visten i skolor på södra Gotland, men lagmatcherna har flyttat hem till mig själv, till en tidigare butiklokal där det också förekommer

Foto: Lars OÅ Hedlund

LASSE LINUSSON var redaktör för Sveriges Schackförbunds hundraårsbok och skriver till vardags för Gotlands tidningar

I spelöppningen Turtle hänger inte frukten lågt, den ligger på golvet.

konstutställningar och trubadurkvällar.

På utlandsresor brukar jag leta upp någon schacklokal – så även om jag inte spelat där har jag i alla fall stuckit in näsan på ställen som The Marshall Chess Club i New York och Paul Keres schackhus i Tallinn; fascinerande platser. Trevligaste minnet – och där blev det spel – från sådana besök är puben Kings Head på Moscow Road, Bayswater, i London.

Det här är en professionell amatörs spridda intryck, så vad får då inte mer seriöst satsande spelare uppleva?! Jag hoppas de (ni) stundom lyfter blicken från det trassliga dramat på brädet och insuper miljön.

Förbundet, lycka till med ett Schackets Hus! ■

Lagmatcherna har flyttat hem till mig själv, till en tidigare butiklokal där det förekommer konstutställningar och trubadurkvällar.

AVBROTT

- 44 Samtal
- 45 Förbundsnytt
- 46 Korrschack
- 47 Korrpärlor
- 48 Strövtåg
- 50 Studier
- 51 Kombinationer
- 52 Lösningar
- 53 Lång rockad
- 54 Försegling

Wiktionary: "Det att något råkat ut för en störning och därmed inaktiverats eller satts ur funktion (för en längre eller kortare stund)."

Exempel: redaktörens kungsflygeltorn mot Erik Blomqvist i SM, som hjälplöst tillbringade hela partiet (53 drag) på de tre fälten nere i hörnet.

Kent Vänman sa nyligen att jag har en "offensiv livsvilja" och att det var en av orsakerna till rekryteringen.

FREDRIK LINDGREN ska bli mer autonom än sin företrädare.

44

MRAGEL

ULF BILLQVIST & AXEL SMITH

SAMTAL

Sedan 1 augusti arbetar **FREDRIK LINDGREN** som generalsekreterare för Sveriges Schackförbund. Vilka utmaningar och möjligheter ser han för svenskt schack?

● Kanslichef Kent Vänman ersätts av en generalsekreterare.

På många sätt är uppdraget detsamma. Vi hade en dialog under rekryteringsprocessen om att styrelsen ville passa på och förändra både kansli- och styrelsearbetet. Vad vi vill signalera med namnändringen är att kanslirollen ska vara mer autonom och utåtriktad.

● Vad skiljer dig från Kent?

Han sa nyligen till mig att jag har en "offensiv livsvilja" och att det var en av orsakerna till att jag rekryterades. Därmed inte sagt att Kent har en defensiv livsvilja efter 14 år som kanslichef, men jag kommer in med en fast övertygelse att det mesta är möjligt att åstadkomma om vi bestämmer oss för det.

● Hur mycket tror du att du kan påverka som anställd?

Jag är resultatorienterad och har tagit detta uppdrag under premisen att vi tillsammans kommer kunna utveckla SSF. Min utgångspunkt är att styrelsen ska konkretisera målbilderna under hösten och att jag tillsammans med dem och kanslipersonalen levererar resultat utifrån det.

● Schackets hus i Uppsala! Vad är visionen att göra det till?

Schackets hus har varit uppe på styrelsens bord i flera år. Grundtanken är att skapa en naturlig mötesplats där vi kan synliggöra

Foto: Lars OA Hedlund

och höja statusen för svenskt schack.

● Måla upp ett bra framtids-scenario för svenskt schack.

Media, medlemmar, sponsorer? Allt hänger ihop. Vår ungdomsverksamhet måste synas mer i våra mediekanalet. Att vi tappar när de kommer in i tonåren är fullt naturligt, men vi borde kunna få fler att stanna. Sponsorintäkter är något vi ska fokusera extra på kommande år eftersom det är en nödvändighet om vi ska kunna utveckla vår verksamhet.

● Vilka blir de stora utmaningarna i ditt jobb?

Oj, det är många. På det personliga planet bland annat att hantera min egen otålighet när frågor inte kan lösas snabbt. Kansliflytten innebär en del nyrekryterad personal så att både bibehålla och utveckla vår verksamhet blir en utmaning i sig.

Det kommer bli mycket fokus på att öka våra intäkter, vilket blir hårt jobb för styrelsen och kansliet.

● Du efterlyste att eldsjälarna skulle ta kontakt med dig under SM.

Jag har initierat ett tjugotal möten med ledande personer inom svensk schack. I övrigt har det varit tunnsätt. Vi får väl göra ett nytt upprop till eldsjälarna: Maila era bästa utvecklingsidéer till mig – och passa på medan mitt sinne är öppet och oförstört!

● Vad har du för bakgrund med ledaruppdrag?

Inom schacket på klubbnivå periodvis tränare, lagledare, ordförande och arrangör av lokala och internationella turneringar.

● Avslutningsvis?

Tillsammans gör vi Sverige smartare!

FÖRBUNDSNYTT

Sveriges Schackförbund kan nås via tfn 011-10 74 20 eller e-post kansliet@schack.se

■ Allsvenskan

Inom kort kommer vi att skicka ut information inför den allsvenska säsongen till alla lagledare. Det är därför viktigt att alla klubbar registrerar lagledare i det digitala medlemssystemet senast den 1 oktober.

Skol-SM 2019 11-13 oktober

Sveriges Schackförbund & Harplinge SS-Halmstad
bjuder in till årets höjdpunkt

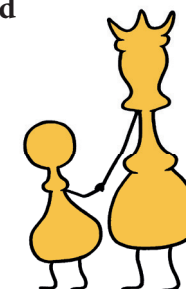
Spellokal: Halmstad Arena, Halmstad

Logi & mat: Grupplogi hela helgen 200 kr. Fullt matpaket 360 kr.

Kontakt: Niklas Sidmar, 011-10 66 71, skol-sm@schack.se

Anmälan: Via www.schack.se/skol-sm senast 25 september.

Skol-SM är en tävling för alla! Där träffar man schackkompisar från hela Sverige! Välkommen till Halmstad!

KÖPES!

Schacktidningar före 1960 och äldre schacklitteratur på alla språk.

Schackspelaren
#1-12/1932, #1 & 5/ 1933.

Schackkorrespondenten (SVJF)
#1/1955, #2/1956, #3/1957, #1-4/1961

Norsk Sjakkblad
#4 1959, #2/3 & 4/5 1968 och #5/1969.

Arbejderskak
#1-2 och #4/1931 samt #2 1932.

Talvbladiid (Færøerne) alla nr.

Suomen Shakki
#1, 2, 5 & 6/1926, #1-6/1927, #1, 2, 5 & 6/1928, #5 & 6/1932, #1/1939.

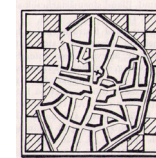
Calle Erlandsson
Nyckelkroken 14
226 47 Lund
tel. 0733 264 033
callerland@gmail.com

Svenskt Grand Prix

I Cellavision kom bäste svensk delad 7:a. Bättre lycka i Göteborg?
I Lilla GP leder Ala Alsafar, Noah Gebre Niwot & Måns Andersson.

27-29 sept Kvibergsspelen, Göteborg
1-3 nov Hasselbacken, Stockholm
13-15 dec Malmö Open
www.schack.se/svenskt-grand-prix

Antikvarisk schacklitteratur

Lunds Schackakademi främjar unga talangers träning och tävling.

Bokauktioner på internet fyra gånger per år.

Hela året finns bokmarknad och försäljning till fasta priser.

www.chesslund.com

Tidskrift för Schack

Vi har alla årgångar. Inbundna 1906-1994. Många lösnummer. Köper-Säljer. Hela samlingen schackböcker. Towerclock på lager, bruna/gröna, vinge för sista minuten, 3 års garanti. Humana priser.

S E Consult, Box 48095
418 23 Göteborg
Tel. 031-91 04 44

Tala med Stellan Persson
E-mail: contact@chesshouse.se

SSKK:s ordförande och lagledare skriver om en ny svensk titelspelare och korrschackets nya kontinenter.

Jan Hagberg har tilldelats korrstiteln SIM, Senior International Master, en titel som ligger mellan IM och GM. Det ska inte tolkas som en äldre utan som en mer erfaren IM.

Jan erövrade titeln i en kandidatturnering, där de två bästa går vidare till VM-final. För närvarande leder han gruppen, men det återstår en del innan kvalet är över.

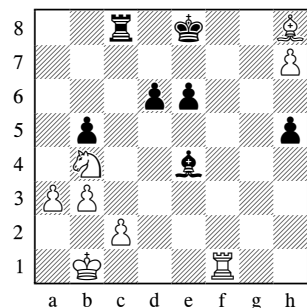
Nedan följer ett exempel på Jans spelstil när han kliniskt bestraffar ett tveksamt drag.

- Jan Hagberg
- Herbert Zapf
- GM-turnering

1.e4 c5 2.♘f3 d6 3.d4 cxd4 4.♗xd4 ♘f6 5.♗c3 a6 6.♙e3 e6 7.a3 ♗bd7

Spelas en del i närsschack – men borde inte spelas i korrschack.

8.g4 h6 9.f3 b5 10.h4 ♗b6 11.♖d2 ♙b7 12.0-0-0 ♙c8 13.♗b1 ♗fd7 14.♙h3 ♗e5 15.♖e1 ♗bc4 16.♙c1 ♖a5 17.♙xc4 ♗xc4 18.f4 ♙e7 19.♖e2 ♖b6 20.g5 hxg5 21.fxg5 ♖c5 22.♖g2 g6 23.h5 ♙g8 24.b3 ♗e5 25.h6 ♙h8 26.h7 ♙f8 27.♙b2 ♙g7 28.♗ce2 ♗d7 29.♗f4 ♖e5 30.♗d3 ♖xe4 31.♖xe4 ♙xe4 32.♗xb5 axb5 33.♙xg7 ♗e7 34.♗b4 f6 35.♙h4 ♙b7 36.gxf6+ ♗xf6 37.♙f1 ♗h5 38.♙xh5 gxh5 39.♙f6+ ♗e8 40.♙xh8 ♙e4

Det är så gott som över, och svart sträckte vapen efter 66 drag.

Per Söderberg är hedersmedlem i ICCF, började med korr 1978 och har varit vid draget sedan dess

Sture Olsson har varit Sveriges lagkapten i 28 år och 133 matcher

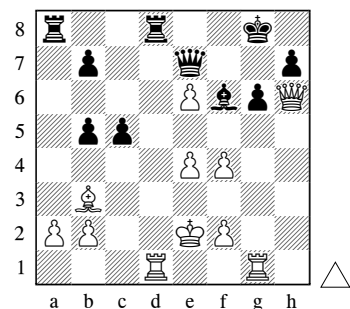
Det internationella korrschacket har sedan ICCF:s tillblivelse i mitten av förra århundradet dominerats av Europa. Betydelsefulla insatser har dock gjorts i Nord- och Sydamerika. Och låt oss för all del inte glömma den första världsmästaren, Cecil J S Purdy (1906-79), Australien! Men fortfarande är Tyskland och Ryssland de överlägset största medlemsländerna.

Liksom inom närsschacket har Indien flyttat fram sina positioner. Kina lär vi få vänta på, av orsaker jag lämnar till läsarna att spekulera över.

Som ett led i främjandet av korrschack på fjärran kontinenter ordnar SSKK i höst en vänskapslandskamp mot ett lag sammansatt av spelare från Asien och Afrika, med tillskott från Australien och Nya Zeeland – på svensk sida öppen även för ickemedlemmar. Kontakta SSKK!

Nedanstående parti är hämtat från finalen av 5:e afrikanska zonnmästerskapet. Turneringen dominerades av Tunisien och segrare blev vitspelaren.

- Slim Mootamri, Tunisien
- Hector Cronjé, Sydafrika

28.♙xg6+! hxg6 29.♖xg6+ ♙g7 30.♙h1!
Tornet avgör, men inte på h-linjen.
30...c4 31.♙h5! ♙d6 32.♖h7+ ♗f8
33.♙f5+ 1-0

KORRSCHACKSPÄRLOR

Sverige har genom åren varit en aktad korrschacknation med några klart lysande toppspelare i varje generation. Det räcker med att påminna om Ulf Andersson (etta på världsrankingen) samt Harald Malmgren och Stefan Winge (individuella VM-silver). Men de är inte ensamma på parnassen. Dagens pärlband pryds av två vackra miniatyrer signerade Eric Arnlind (1922-98).

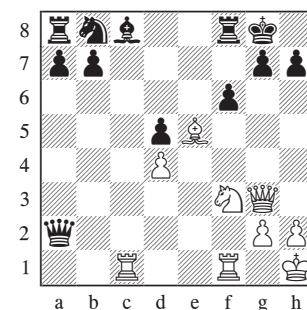
URVAL STURE OLSSON

PÅ ARNLINDS gedigna meritlista står deltagande i två VM-finaler och framgångsrikt spel på bord 1 i korrschack-OS. En höjdpunkt markeras av segern i den tyska jubileumsturneringen BdF 25 (1971-73), dåtidens starkaste korrevenemang som i en retroaktiv ratingberäkning placerade Arnlind etta i den imaginära världsrankingen!

Första pärlan är en inhemsk miniatyr, då Arnlind som 20-åring deltog i sitt andra SM.

- Eric Arnlind
- Hilding Brynhammar
- SM 1942

1.e4 e5 2.f4 exf4 3.♗f3 d5 4.exd5 ♗f6 5.c4 c6 6.d4 ♙b4+ 7.♗c3 cxd5 8.♙xf4 0-0 9.♙e2 ♗e4 10.♙c1 ♖f6 11.♙e5 ♖h6 12.0-0 ♖e3+ 13.♗h1 ♙xc3 14.bxc3 ♗xc3
Inte 14...♗f2+ 15.♙xf2 ♖xf2 16.♖d2 följt av 17.♙g3.
15.♖b3 ♖xe2 16.♖xc3 ♖xc4?
Faktiskt ett förlustdrag; vit har räknat bättre och längre och griper nu på ett elegant sätt initiativet. Efter 16...♙g4 eller 16...♙f5 skulle spelet ha stått tämligen jämnt.
17.♖e1 ♖xa2 18.♖g3 f6

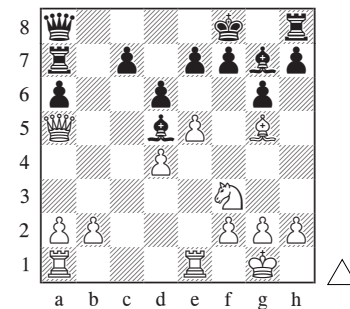
19.♙xf6 g6 20.♙xc8 ♖a6

Förstås otillräckligt, men inga andra drag räddar svart.

21.♙xf8+ ♗xf8 22.♖e1 1-0

Det är något studieartat över vits två kraftfulla och ovanliga diagonala damreträtter.

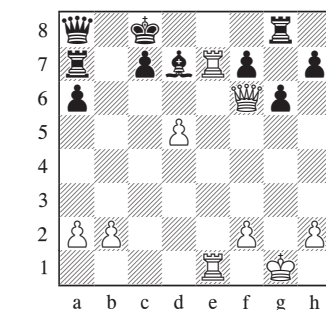
- Eric Arnlind
- Keith Richardson
- A E Axelsson Memorial 1984-86

16.♙xe7+!

Ut med kungen i dagsljuset!

16...♗xe7 17.exd6+ ♗xd6 18.♗e5 ♙xe5 19.♖c5+ ♗d7 20.♙xe5 ♙xg2 21.♙a1 ♙h3 22.d5 ♗d8 23.♙e7 ♙d7 24.♖d4 ♙g8 25.♖f6 ♗c8

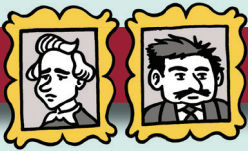
26.♙xd7!

Vare sig svart antar offret eller ej är han förlorad

26...♗xd7 27.♖xf7+ ♗d6 28.♖e6+ ♗c5 29.♙c1+ 1-0

Det finns fler pärlor. I partislutet i SSF:s jubileumsbok (s.338) slår Arnlind kraftfullt tillbaka exvärldsmästaren Zagorovskij.

Arnlind var för övrigt framgångsrik även på andra områden: tvåa i närsschack-SM 1961 på samma poäng som segrande Erik Lundin, näst bäste svenske poängplockare i OS i München 1958 samt flitigt engagerad i tidningspartier med remier mot bland annat Botvinnik och Euwe!

SCHACKHISTORISKA STRÖVTÅG

SHS # 72 Kurt Richter

E en bok som roat många genom åren är Kurt Richters Schackkavalkad. De två delarna visar en mängd ställningar som med fyndiga ledtexter sätter läsarens fantasi i rullning. Boken kom till strax efter andra världskriget, vilket Richter överlevde som inkallad i sjukvårdsstyrkorna, trots att han vid slutet hamnade i ryskt fångläger. Han hade då sina bästa år bakom sig med mängder av vackra partier, men också resultatmässiga besvikelser. Med inställningen att inspiration och vackra idéer var viktigare än regelbundna toppresultat blev placeringarna därefter. Han var något av en evig tvåå, undantaget 1935 då han vann tyska mästerskapet i Bad Achen.

Utmärkande för Richter var hans förmåga att beskriva svåra schacktekniska frågor humoristiskt och underhållande. Detta kom framför allt läsarna av tidskrifterna *Schachwart* och *Deutsche Schachblätter* till godo men finns också att avnjuta i en mängd böcker om man behärskar tyska.

Som Berlinare, född 1900, deltog Richter så gott som varje år i stadens mästerskap vilket han också vann åtta gånger, sista gången 1948. En svag grundhälsa parad med en uppsjö av schackjournalistiska plikter gjorde Richter till en sällsynt gäst i turneringar utanför Tyskland. Den aktiva tyska schackledningen gav dock flera tillfällen till internationellt motstånd i hemlandet, inte minst åren före den inofficiella olympiaden i München 1936 där Richter spelade på bord 1. Under denna period utspann sig bland annat en teoriduell som vit mot Gideon Ståhlberg i franskt. Andra favoritöppningar var 1.d4 ♘f6 2.♖c3 som vit och Fajarowiczgambit som svart. Tyvärr för Richter kunde han inte vara med i olympiaderna 1933, 35, 37 eftersom Tyskland då uteslöts ur Fide.

Livet i Berlin efter kriget var till en början inriktat

Illustration: Aydin Ramezani

PETER HOLMGREN
är schackhistoriker
med 100-årsböcker
som specialitet.

på en återgång till ett någorlunda normalt samhälle med tillgång till livets nödtorft. Det gick att resa fritt inom staden och schackklubbarna samlade åter sina medlemmar – de

som överlevt. Det spelades till och med en match mellan Sovjets och USA:s militära administrationer. Sovjet, med spelare som Isaac Lipnitskij och Rasjid Nezmjetdinov, vann med 10-0.

En ny fas inleddes när västsidan introducerade D-mark, vilket i protest ledde till en blockad av Västberlin. Visserligen misslyckades blockaden på grund av den luftbro som etablerades. Med flygplan ankommande var tredje minut kunde Västberlin hållas vid liv, men när blockaden upphävdes 12 maj 1949 etablerades i snabb takt Väst- och Östtyskland som två oberoende stater. Isoleringen mellan de två stadsdelarna var dock ännu inte total och schacket kunde samla hela Berlin i matcher mot Östtyskland 1949, 50 och 51. Dock var utländska schackmästare sällsynta gäster. Endast Max Euwe, som slog Richter i ett parti, och Robert Wade besökte Berlin under dessa komplicerade år.

Vid sin kongress i Köpenhamn 1950 accepterade Fide läget och välkomnade både Väst- och Östtyskland som medlemmar. Richter utsågs samtidigt till IM. I maj 1952 infördes gränskontroller mellan Öst- och Västberlin men det var fortfarande möjligt att passera med rätt dokumentation, även om det var mindre populärt från östtyskt håll.

När Berlinmuren började byggas i augusti 1961 bröts kontakten mellan väst och öst mer definitivt men Richter kunde förbli ständigt medarbetare i västtyska *Deutsche Schachzeitung* till sin död 1969.

En sida av schacket som passade bra för Richter var lösandet och komponerandet av problem där

ju skönhet är viktigare än resultat. Han verkade för en popularisering genom att se schackproblem som en gåta vars lösning läsaren vill finna snarare än en vetenskap för experter.

Vill man veta mer om Richters liv som ju sammanfaller med det tyska schackets öde före, under och efter andra världskriget finns numera en gedigen bok skriven av skotten Alan McGowan. Redan som junior föll han för skönheten i Richters partier vilket senare ledde till djupare efterforskningar inkluderande kontakter med Richters släktingar och efterlevande till gamla motståndare. Till slut var materialet så stort att en bok borde skrivas, vilket det också gjordes! ■

Foto: Privat

Snabb-SM för veteraner 50+ och 65+

5-6 oktober, Göteborg

- **Spellokal** Schackcentrum, Vegagatan 20
- **Spelform** 11 ronder schweizer (eloregistrerad) med 15 min + 10 sek/drag
- **Schema** Rond 1 lör kl 11, prisutdelning sön kl 17
- **Startavgift** 500 kr. 1:a-pris 4 000 kr. Dam, nestor & ratingpriser.
- **Anmälan** Senast 20/9 via www.schack.se/tavling/veteran-sm-i-snabbschack-2019
- **Hotell** Slottsskogens Vandrarhem, Vegagatan 21. Uppge SM i schack.
- **Kontakt** Bosse Berg, bosse@gunnilse.se, 0706-94 07 73

Kvibergspelen

GP-tävling i Göteborg 27-29 september

info & anmälan:
www.kvibergspelen.se

STUDIER

Axel Ornstein väljer ut studier med två kriterier: skönhet och löslbarhet.

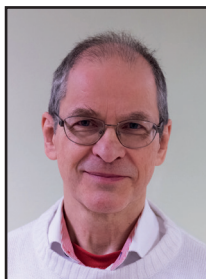
EN ÅTERBLICK

Vid 102 års ålder har Rudolf Forsberg lämnat oss. Han var en stark schackspelare och gjorde en fantastisk första studie. TfS visade den 2015, men vi tar om den.

En annan trevlig studie deltog i matchen Sovjet mot Övriga världen 1989. Därefter fortsatte Forsberg komponerandet nästan hur länge som helst. Starkt!

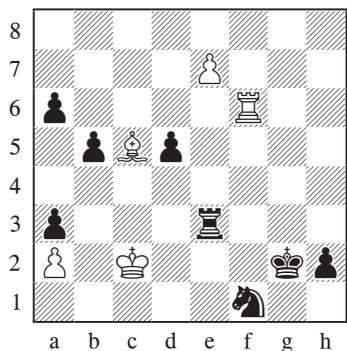
STUDIESIDA

Från och med detta nummer gör den sjufaldige Sverigemästaren Axel Ornstein ett urval av studier för TfS-läsarna. Hans första studie publicerades i TfS för 53 år sedan!

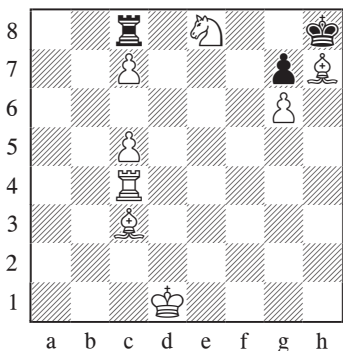

→ **Fler studier!** Johan Hellsten skriver om en slutspelsstudie han komponerat och ger tips på hur man börjar om man vill försöka själv.
→ chess.com/blog/jhellsten/composing-endgame-studies

→ Lösningar på sida 52.

1. Vit drar och håller remi

2. Svart drar, men vit vinner. Hur?

SCHACK PÅ VACKRA HASSELBACKEN

SVERIGES SCHACKFÖRBUND
Svenskt Grand Prix

STOCKHOLMS SCHACKSÄLLSKAP STOCKHOLMS SCHACKFÖRBUND

HASSELBACKEN CHESS OPEN
1-3 NOVEMBER 2019

INFO, LOGI & ANMÄLAN PÅ HASSELBACKENCHESOPEN.SE

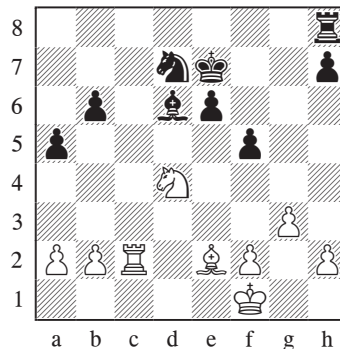
Foto: LARS OJA HEDLUND

KOMBINATIONER

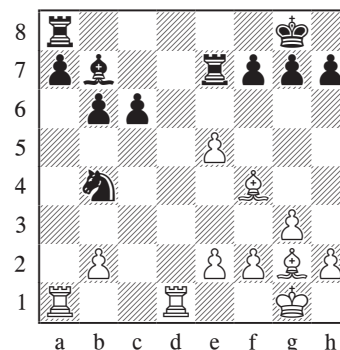
Axel Smith har valt ut SM-kombinationer. Lösningar på nästa sida.

□ Tiger Hillarp
■ Erik Blomqvist

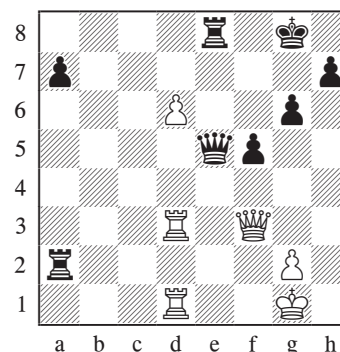
1. Vit drar (1p)

□ Kaan Küçüksari
■ Martin Lokander

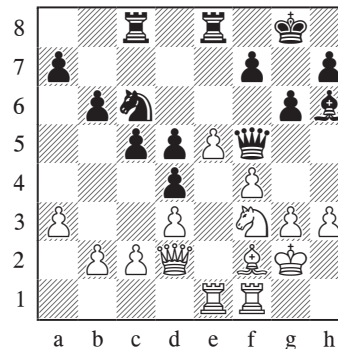
4. Vit drar (2p)

□ Hampus Sörensen
■ Milton Pantzar

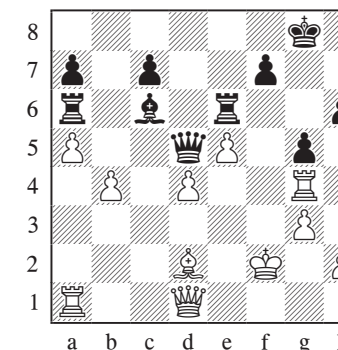
7. Vit drar (3p)

□ Lars Blomström
■ Juan Bellón

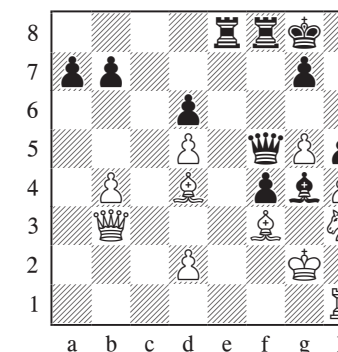
2. Svart drar (1p)

□ Linus Johansson
■ Tiger Hillarp

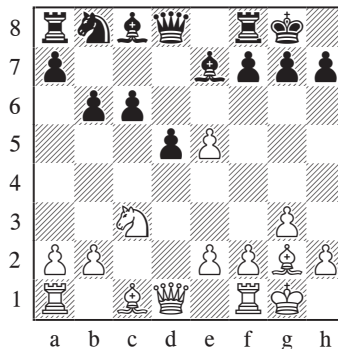
5. Svart drar (2p)

□ Dan Cramling
■ Anders Wengholm

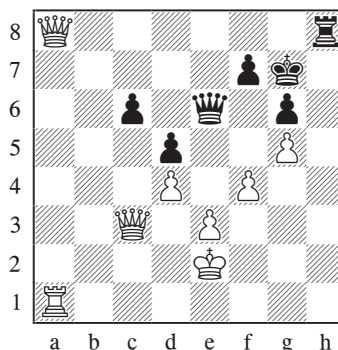
8. Svart drar (3p)

□ Kaan Küçüksari
■ Martin Lokander

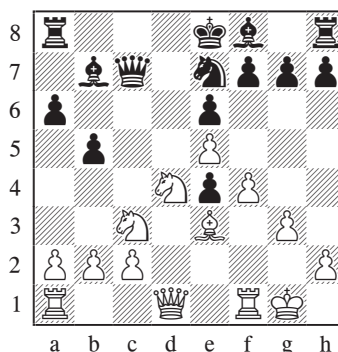
3. Vit drar (2p)

□ Tiger Hillarp
■ Jonny Hector

6. Svart drar (3p)

□ Arvin Rasti
■ Baldur Teodor Petersson

9. Vit drar (4p)

LÖSNINGAR

TIDSKRIFTENS TAKTISKA TIPS

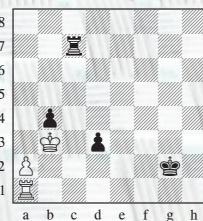
Sluta skriva ner lösningar, räkna poäng & visa vackra kombinationer för vänner. Det gör dig inte bättre. (Men du kanske har roligt!)

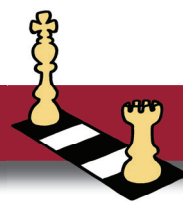
24. ♖c6! Vit vinner pjäs med ♜c2-d2. (Försvarar kungen springaren från e8 kommer ♙h5+.)
- 23... ♗xe5! Bindningen längs d2-h6-diagonalen vinner bonde. 24. ♗xe5 ♜xe5 25. ♜xe5 ♗xe5 26. ♜e1 ♗d6 Klar fördel, men vit kämpade sig till remi efter 108 drag.
11. ♗xd5! Vinner bonde, då tornet på a8 är fast efter 11... cxd5 12. ♗xd5 Eller 12. ♙xd5. 12... ♗xd5 13. ♙xd5 Svart bästa är 13... ♙h3 14. ♙xa8 ♙xf1 15. ♗xf1 ♗d7 men med löparpar och merbonde är det en fråga om teknik... I partiet spelades 11... ♙b7 och efter 12. ♗xe7+ ♗xe7 13. ♗d6 ♜e8 14. ♜d1 ♗a6 15. ♙f4 ♗b4 16. ♜ac1 ♗xa2 17. ♜a1 ♗b4 18. ♗xe7 ♜xe7 har vi nästa kombination.
19. ♜xa7! Matt på åttonde raden spökar.
- 30... ♜f5 Tornet ryker. Slår vit en passant öppnas e-linjen, och då är det matt på g2. Det är också möjligt att börja med 30... ♗g2+ 31. ♗e3 innan 31... ♜f5.
- 52... ♜h2+ 53. ♗e1 ♗g4! Svart hotar schack både på första raden och på g3. 54. ♗a6 ♗g3+ Kungen jagas bort så att damen på a6 inte kan gå emellan. 55. ♗d1 ♗f3+ Kungen jagas igen, nu för att hindra damen på c3 från att gå emellan. 56. ♗c1 56. ♗e1 ♗f2+ 57. ♗d1 ♜h1+ med matt. 56... ♗h1+ 0-1
36. ♜e3! ♗c5 36... ♗xe3+ 37. ♗xe3 ♜xe3 38. d7 och bonden promoverar. 37. ♗d5+! Nödvändigt. 37... ♗xd5 38. ♜xe8+ Svart gav upp, då vit behåller tornet efter 38... ♗f7 39. ♜e7+
- 28... ♜e3! 29. dxe3 ♙xf3+! 30. ♗xf3 ♜xe3+ 31. ♗e2 31. ♗xe3 ♗f3+ vinner damen. 31... ♗f3+ Svart plockar upp tornet på h1 och fångar samtidigt springaren på h3.
15. ♗dxb5! axb5 16. ♗xb5 ♗c6 17. ♗d6+ ♗d7 Här har vit tre val, varav två är bra.
 18. ♗xf7+?! ser ut att vinna mest material, men efter 18... ♗d5 19. ♗xh8 ♗c7 upphäver svart bindningen av springaren och hotar löparen på e3. Den måste flytta, men efter 20. ♙d4 ♗e7 är såväl ... ♗f5 som ... e4-e3 på gång. Initiativ till svart!
 - I partiet spelades 18. ♗xb7+ och efter 18... ♗d5 19. ♜e1 ♗xb7 20. c4 behåller vit en merbonde. (Med springaren på b7 kan 19... ♗c7 bemötas med 20. ♗d6 och svart får inte ut löparen till c5.)
 - Intressant är också 18. ♜f5!? och vit spelar med pjäs under, men ett farligt initiativ.

STUDIER (se sida 50)

#1: 1. ♜g6+ ♗f3 2. ♜f6+ ♗e2 3. ♜xf1 ♜xe7! 3... ♗xf1 4. ♙xe3 med remi. 4. ♜f2+ ♗e1 5. ♜xh2 ♜c7 6. ♜h1+ ♗e2 7. ♜h2+ ♗f1 8. ♜h1+ ♗g2 9. ♜a1! d4! 9... ♜xc5+ 10. ♗b1 med forcerad patt. 10. ♗b1 d3 11. ♙xa3 a5! 11... d2 12. ♗b2 ♜d7 13. ♜d1 ♗f3 14. ♙b4 ♗e2 15. ♜xd2+ ♜xd2+ 16. ♙xd2 ♗xd2 17. a4 b4 18. a5 leder också till remi. 12. ♗b2 b4 13. ♙xb4 axb4 14. ♗b3 Se diagramställningen – här slutade lösningen i studietävlingen 1963, liksom när den återgavs i TfS 2015. Tydligt såg inte domarna fortsättningen och vi får väl gissa att inte heller Rudolf tänkte på hur långt den går. 14... ♗f3 15. ♗xb4 Till att börja med duger inte 15. ♜h1+ d2 16. ♜h3+ ♗g2 17. ♜d3 ♜c3+. 15... d2 16. ♜d1 ♗e2 17. ♜xd2+ ♗xd2 18. a4 ♗d3 19. a5 ♗d4 20. a6 20. ♗b5? strandar på 20... ♗b7+ 21. ♗c6 ♜h7 22. a6 ♗c4 23. ♗b6 ♜h6+ 24. ♗b7 ♗b5 25. a7 ♜h7+ 26. ♗b8 ♗b6 27. a8 ♗+ ♗c6 och svart vinner. 20... ♗d5 21. ♗b5 ♗d6 22. ♗b6 ♜c1 23. ♗b7! Ställningen är inte ovanlig över brädet. Vit förlorar efter 23. a7? ♜b1+ 24. ♗a6 ♗c7 25. a8 ♗+ ♗c6. 23... ♜b1+ 24. ♗c8! ♜a1 25. ♗b7 ♗d7 26. a7 ♜b1+ 27. ♗a8 Först här är den otroligt långa studien avslutad.

#2: 1... ♜d8+ 2. ♗d6! Första felet vore 2. ♜d4? ♜xd4+ med remischackar. 2... ♜xd6+ 3. ♜d4 3. ♗c2? ♜d2+ ger ånyo remischackar. 3... ♜xd4+ 4. ♗c2 ♜d2+ 5. ♗b3 ♜b2+ 6. ♗c4 ♜b4+ 7. ♗d5 ♜d4+ 8. ♗c6 ♜d6+ 9. ♗b7 ♜b6+ 10. ♗c8 ♜c6 [10... ♜b8+ 11. ♗d7 och schackarna är slut. Partidraget hotar att slå på c7. 11. ♙g8 ♜xc5 12. ♙g7+! 12. ♙d4 ♜xc7+ 13. ♗xc7 ♗xg8 är en välkänd remi som uppkom i två partier på hög nivå 2019. 12... ♗xg7 13. ♙f7 Vit vinner, exempelvis: 13... ♜c1 14. ♗b7 ♜b1+ 15. ♗a7 ♜c1 16. ♗b6 ♗f6 17. ♙e8 ♜b1+ 18. ♙b5 ♜c1 19. ♙c6 Bonden promoverar.

LÅNG ROCKAD

ISAK STORME

SS Manhem, svensk juniormästare

Foto: Lars OA Hedlund

● Favoriter bland mat och musik?

Jag äter det mesta. Ingen favorit, men gillar ofta soppor. Vad gäller musik har jag en beaktelse: uppskattar emellanåt dålig musikalmusik.

● Vad äter du vid brädet?

Oftast banan eller ingenting. Klementin eller konstiga fruktstänger förekommer också. Dricker vatten, men har experimenterat med kaffe och kopiösa mängder mjölk och socker för att få bort smaken.

● Din inställning till tidsnöd?

Spännande men bäst att undvika! Jag har dessvärre aldrig varit med om någon "riktig" tidsnöd med 20 drag på en minut utan tillägg, men jag har hört historier om hur det gick till i Manhems förstalag förut.

● Hur rankingfixerad är du?

Jag bryr mig mycket om ranking när det har gått bra. Annars betraktar jag det som ett oviktigt temporärt tal med liten koppling till faktisk spelstyrka.

● Är du skrockfull?

Inte med tanke på att jag är schackspelare. Jag har inte ens turpena.

● Har du mer tur än otur vid brädet?

Definitivt mer tur. Jag menar att mina dåliga drag inte har sin förklaring i otur, utan i bristande schackliga förmågor.

● Är en oklar ställning halvbra eller halvdålig?

Ofta alldeles för halvbra men ibland accepterar jag att ställningen är oklar och spelar lite på måfå.

● Vilken öppning skulle du absolut inte spela?

Jag har fått beskåda 1.e4 c6 2.d4 c5 i ett riktigt långparti och resultatet av öppningen frestar mig inte till att testa. Annars kan jag tänka mig det mesta.

● Vilken är din värsta förlust?

Jag har många jobbiga förluster men det parti som gjorde mest ont i själen måste ha varit en remi från Superettan där jag på spektakulärt sätt misslyckades med att vinna med tre förbundna fribönder. Senare visade det sig att det blev avgörande för matchen.

● Vad borde göras för svenskt schack?

Gärna fler sponsorer. I Norge har schacket fått ett rejält uppsving och en del turneringar sänds av NRK. Projekt som *Näringslivet möter Förorten* tror jag kan bidra till något liknande i Sverige.

● Har du någon dold talang?

Jag tror att jag är relativt smidig i fotlederna.

● Vad vill du lära dig?

Att förstå talad danska. Dessvärre fruktar jag att jag inte har den beundransvärda talang som krävs.

● Vilka svagheter har du?

Jag har stora brister i öppningen, mittspelet och slutspelet.

● Vad uppskattar du?

Njutning i alla dess former. Jag uppskattar exempelvis känslan efter att ha vunnit ett instabilt parti eller hållit ett mycket dåligt slutspel.

● Vad är ditt bästa tips för en tråkig hotellkväll?

Att ha tillräckligt tråkigt brukar vanligtvis motivera mig till att gå och lägga mig. Annars är slumpartikel på Wikipedia, något jag spenderat alldeles för många timmar på.

● Skulle du vilja leva på att spela schack?

Det hade säkert varit intressant på många sätt. Såvida man inte är väldigt bra tror jag dock att det hade varit för krävande och stressigt.

● Lång eller kort rockad?

I mina yngre glansdagar hade jag sagt lång rockad, eller gärna inte rockad alls, men jag måste erkänna att jag har blivit tråkig och numera brukar rockera kort.

Franska ligan i Bretagne

NÄR RESULTAT OCH ELOTAL dominerar turneringsreferaten trängs livet bort. Det finns inte plats för lagkaptenen som petade den bästa poängplockaren till förmån för sin flickvän. Eller exilryssen som drack tills han anklagade sin svenske lagkamrat för Karl XII:s oförrätter. Spelarna som fick sin lön i kontanter med uppmaningen att springa till banken en timme bort. Taxichauffören som försov sig och tog igen genom att köra i 140 km/h inne i byarna – för att vid ankomsten erbjuda två kulspeppennor som kompensation.

Så var det i serieschacket i Frankrike, en sammanhängande turnering över elva dagar. Det gör det lättare att ta in spelare utifrån. I Cercle d'échecs Philidor Mulhouse hade vi indier som föddes efter att min version av Chessbase kom ut, och som gärna spelade blixtnatten lång. När lagkamraterna tröttnade spelade indiern på mobilen med 15 sekunder för hela partiet. Han hann med upp emot 40 drag och fick ibland till fina mattangrepp. Vi andra fick huvudvärk. Att hans coach dömde ut europeiska spelare som oambitiösa hade dock inte med det att göra.

MEN LIVET STANNAR ofta vid brädet. Ingen av fransmännen i laget röstade i EU-valet och efter de två veckorna visste inte en av spelarna att vi hade bott vid havet, som var ett par hundra meter bort. Byn marknadsförde sig som Europas största alghamn.

På väg hem, när jag passade på att träna på tågerrongen, frågade en medpassagerare om jag var vrickad och behövde åka till psyket. Jag nekade och han insisterade. Sedan steg jag på och hade naturligtvis sätet bredvid honom.

Han kanske har en poäng. För att registrera sig till en turnering i byråkratins vagga Frankrike behövs det ibland läkarintyg på att det inte är en hälsorisk att spela.

SÅ HUR VAR DET med resultaten och elotalen? Efter tjugofem försök lyckades jag äntligen slå indiern i blixtnatten.

Låt klubbens juniorer och övriga medlemmar (affärsinnehavare, kioskägare etc.) sälja VM-asken med förtjänst!

I TfS 1969/5 testade schackförbundets ungdomskommitté en kreativ idé för att finansiera juniorvärldsmästerskapet i Stockholm. Tändsticksaskarna med en schackbonde på ovasidan rekommenderades till samlare, mecenater och andra schackintresserade. Hur försäljningen gick har vi inte lyckats ta reda på.

Ingenting att rapportera.

NÄSTA NUMMER av TfS når läsarna i december

Det blev formligen en explosion.

TfS åker landet runt för att hitta den klubbverksamhet som ska leda svenskt schack in i 2020-talet. Och hur får man till övergången från Schackfyran till klubbarna?

Dessutom: Vi summerar artikelserien *Stormästaren*.

Och: Går det att spela Kungsindiskt i datoreran?

Veteranmästaren Krister Lagerborg söker ett svar.

Svenska Schackbutiken AB

”Hos oss blir schack enkelt”

Behöver du schackböcker, schackprogram eller schackspel? Vi har allt en schackspelare behöver! Finns varan hemma skickas den samma dag. Välj faktura eller kreditkort i Klarna Checkout. Vår styrka är gedigen produktkompetens och hög servicenivå. I Schackbutiken arbetar Nathalie Ziegler och IM Ari Ziegler. Välkommen att besöka en välsorterad butik där du hittar Nordens största lager av schackartiklar! Vi har en ny hypermodern webshop som är mobilanpassad. Prova den gärna! Stockholmsbutiken har vi tyvärr stängt. Hemsida/webshop: www.schackbutiken.se e-post: info@schackbutiken.com Öppet mån-fre 11.00–17.00, Kärralundsgatan 12E, 416 56, Göteborg Tel: 031-24 47 14

DGT Centaur, 2019, schackdator, 3900kr

Nu är den äntligen här: världens mest innovativa schackdator! En revolutionerande schackdator med stockfish som motor och snabba algoritmer som blixtsnabbt anpassar sig till din spelstyrka! Du kan vinna, lära dig och ha roligt. Tack vare DGTs ledande sensorbrädesteknologi kan du flytta pjäserna som vanligt utan att behöva trycka på några knappar eller dylikt. Varje ruta har en cirkulär ledlampa vilken tydligt lyser upp schackdatorns drag. Man kan fokusera helt på spelupplevelsen! Bli man osäker finns en liten skärm som visar ett diagram på ställningen samt de senaste dragen.

Finesser: Du kan sätta upp vilken ställning du vill och få tips från Centaur. Ställ den på ”analyse mode”. Spela några drag fram och tillbaka och börja förstå ställningen bättre. Knäck dina vänner: Ställ in den på ”expert mode”... Du kan spela med olika betänketider från 2 till 90 minuter per spelare.

Tidsanpassade tekniska lösningar: Den har ett inbyggt batteri som man kan ladda på samma vis som en mobiltelefon, därefter kan du ta med schackdatorn och spela var du vill.

Om du vill så aktiverar du ”hint”. Då föreslår den alltid ett drag för dig på brädet med sina runda eleganta ledlampor som omger varje pjäs. Den kan även föreslå flera drag i styrkeordning på displayen.

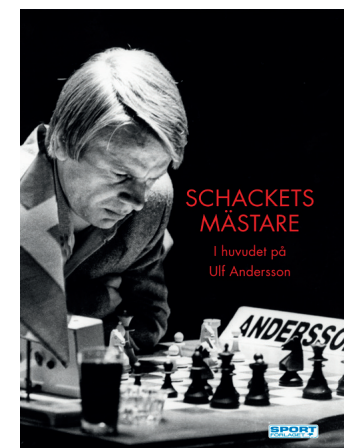
Ifall du vill starta ett nytt parti ställer du bara upp pjäserna och när de står mitt i rutorna hörs ett litet pip från datorn och så startar du ett nytt parti som ingenting. Ifall du behöver avbryta partiet och plocka ner det kan du be datorn minnas ställningen så att du kan fortsätta någon annanstans.

Summering: DGT har använt allt sitt kunnande för att tillverka den

Schackets Mästare - I huvudet på Ulf Andersson, 2019, 192s, 360kr av IM Thomas Engqvist och Robert Okpu

Ett halvsekel vid schackbrädet, Ulfs 22 bästa angreppspartier från 1968 till 2018. Den erfarna schackskribenten, tränaren och internationella mästaren Thomas Engqvist väljer ut och kommenterar 22 av Ulfs flera tusen partier. Fokus ligger på angrepp. Ulf kan angripa på alla möjliga sätt, i alla öppningar och såklart även med de svarta pjäserna! Engqvist berikar partierna med fantastiska referenser från alla tider samt instruktiva kommentarer om vad som faktiskt döljer sig under ytan i dessa komplexa mästarverk. Är Ulf verkligen en taktiker kanske du undrar? Jonny Hector fick frågan en gång för sisådär 15-20 år sedan. Vem är den bästa taktikern i Sverige? Svaret kom snabbt - Ulf Andersson! Denna bok visar vad Jonny visste för länge sedan... Förlaget har valt att producera boken som en ”coffee table book” i a4-format, med hård pärm och i fyrfärgstryck. Alla ska kunna läsa den. Den första halvan av boken porträtterar fint schackgeniets karriär: nya intervjuer och många fantastiska ej tidigare publicerade fotografier från det förflutna ger oss lite insikter i Ulfs liv och person. Årets julklapp!

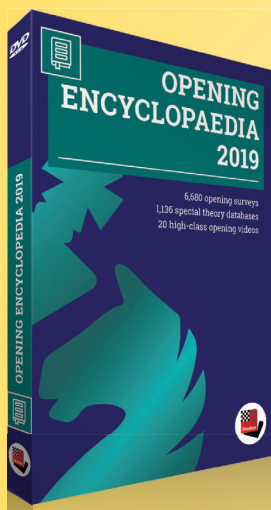

POSTTIDNING **B**
Sveriges Schackförbund
Kabelvägen 19
602 10 Norrköping

CHESSBASE ACCOUNT:

Access the world of
ChessBase from
wherever you are 24/7!

OPENING ENCYCLOPAEDIA 2019

NYTT UTSEENDE,
SNABBARE NAVIGERING,
SPÄNNANDE VIDEOER

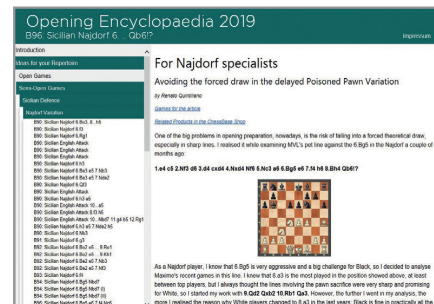
Encyklopedin kan hjälpa dig att lära dig öppningar snabbt vilket ger dig ett förspår gentemot dina nästa motståndare. Varje artikel innehåller förklaringar och länkar till kommenterade partier vilka förklarar typiska planer så att du kan fördjupa din förståelse.

Konceptet för öppningsartiklarna: En stormästare eller Internationell mästare presenterar en idé för en repertoar. Han/hon visar alla viktiga varianter och sina egna analyser. Hen förklarar typiska planer och går igenom de kritiska ställningarna. Varje artikel inkluderar kommenterade modellpartier som författaren har valt ut så att idéerna illustreras från turneringspartier.

Den nya new Opening Encyclopaedia 2019 har genomgått en total genomarbetning för att öka användarvänligheten. Ny design, ny meny, nya sökmöjligheter genom öppningarnas namn så att du snabbare ska få fram dina favoritöppningar/varianter. Under menyen "Ideas for your Repertoire" kan du hitta alla artiklar under namn såsom: „Open games“, „Semi-open games“, „Closed games“, „Half-closed game“, „Flank-Openings“ or „English Opening and Reti“. Om du t.ex. söker på den populära Najdorfvarianten får du 41 sökresultat (artiklar). De är alla enkelt tillgängliga via „Semi-open games“- Sicilian Defence – Najdorf Variation. Du kan lätt skifta från en artikel till en annan för att snabbt absorbera alla viktiga manövrer nya planer vilka provats på senare tid. Det blir både snabbt och enkelt att hitta och studera det man behöver. Självklart finns alla gamla söksätt kvar t.ex position eller ECO-koder.

NYTT: 20 högklassiga öppningsvideor av populära presentatörer som Simon Willi-

ams, Daniel King, Yannick Pelletier, Mihail Marin, Erwin L'ami. De förklarar tydligt och levande. Ibland blir saker enklare när man hör någon prata. Antalet artiklar växer hela tiden. Nu innehåller Opening Encyclopaedia mer än 1100 st. Databasen som medföljer innehåller alla partier vilka refereras till i alla artiklar. Detta gör Opening Encyclopaedia 2019 till en oundgänglig referens för alla turneringsspelare.

Alla NYHETER kortfattat:

- Över 1100 speciella databaser
- 180 nya öppningsöversikter, många av dem är reviderade, nu finns det totalt 6,680 översikter.
- Mer än 38,000 illustrativa partier
- Avsevärt förbättrad användarvänlighet: Ny design, nya menyer, nya sökmöjligheter efter namn på varianter och öppningar för snabb och bekväm tillgång.
- 20 öppningsvideor (totalt sju timmar) av några av de populäraste presentatörerna.

Opening Encyclopaedia 2019 990 SEK

Uppgradering från
Opening Encyclopaedia 2018 590 SEK

ChessBase GmbH · News: en.chessbase.com · CB Shop: shop.chessbase.com
Svenska Schackbutiken, Kärnaliundsgatan 12E, 41656 Göteborg, 031-244714,
www.schackbutiken.se

PLAYCHESS

The ultimate chess
experience

LIVE DATABASE

Professional research:
8 million games online

MY GAMES CLOUD

Your one-stop
cloud storage area

FRITZ ONLINE

Your browser-based
chess engine

VIDEOS

Private
masterclasses

OPENINGS

Welcome to modern
opening preparation

TRAINING

Calculate, sacrifice,
mate

ENGINE CLOUD

Top engine on the
best hardware

LET'S CHECK

Knowledge is mate:
200 million analyses

CB NEWS

The world-renowned
chess news portal